

# NAŠA LUČ

M E S E Č N I K Z A S L O V E N C E P O S V E T U

MAREC 2024

letnik 73, številka 3



4

POGOVOR Z VERONIKO HUĐOBIVNIK  
Neusahljivo veselje z glasbo – 1. del

7

RAFAELOVA DRUŽBA  
Spomini na Gonars

14

POZNAŠ SLOVENSKO ZGODOVINO?  
Reši kviz!





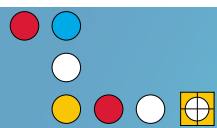
# Slovenska zemljepisna imena v zamejstvu

KOMPLET TREH TEMATSKIH KART

V vseh boljše  
založenih knjigarnah



Cena: 9,90 eur



## Slovensko zamejstvo

V 4 DRUŽABNIH IGRAH

**Koliko poznate Slovenijo in njeno zamejstvo?  
Bi ju radi spoznavali na zabaven način?**

Rafaelova družba je skupaj z založbo Družina izdala **komplet družabnih iger** z imenom Slovensko zamejstvo in Slovenija v 4 družabnih igrah, ki na prijazen in zabaven način omogočajo **spoznavanje temeljnih pojmov, zgodovine, zamejskih narečij in krajev**.

IN SLOVENIJA



2-8 igralcev

12+ let

≈ 30 min

Ugani  
KAJ, KJE, KAKO, KDAJ

39,90 eur  
narocila@druzina.si  
01 360 28 28

# Izdelujemo rodovnike

# tinomamic.eu

## NAŠA LUČ

**Glasilno Zveze slovenskih izseljenskih duhovnikov, diakonov in pastoralnih sodelavcev v Evropi za verska, kulturna in narodna vprašanja**

Izdajatelj: Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov in Rafaelova družba • Založnik: Družina, SI-Ljubljana, p. p. 95 • Glavni urednik: Izidor Pečovnik, München, Nemčija • Odgovorni urednik: Lenart Rihar, Ljubljana • Uredništvo: Rafaelova družba, Naša luč, Poljanska c. 2, SI-1000 Ljubljana, tel.: 01/438 30 50, e-naslova: rafaelova.druzba@siol.net in lpecovnik@ebmuc.de • Uprava: Krekov trg 1, SI-1000 Ljubljana, tel. 01/360 28 28 • Jezikovni pregled: Vida Frelih • Revijo podpira vladni Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu.

CENA IZVODA: 3,60 EUR • CELOLETNA NAROČNINA ZA SLOVENIJO: 39,60 EUR • CELOLETNA NAROČNINA S POŠTNINO (pošiljanje iz Slovenije): Evropska zveza 69,30 EUR (77,00 EUR letalsko) • Švica 66,00 CHF • Velika Britanija 59,40 GBP (letalsko 66,00 GBP) • Švedska 790 SEK • Avstralija 114,40 AUD (letalsko 126,50 AUD) • Kanada 102,30 CAD (letalsko 114,40) • ZDA 74,80 USD (letalsko 83,60 USD). V ceno je všteti 5 % davek na dodano vrednost in ustrezna poština, ki velja za pošiljanje z navadno redno pošto. • CELOLETNA NAROČNINA S POŠTNINO za letalsko pošiljanje je 77,00 EUR • PLAČILO NAROČNINE na transakcijski račun pri NLB d. d.: 02014-0015204714, DRUŽINA, d. o. o., s pripisom za Našo luč, IBAN SI56 0201 4001 5204 714, SWIFT LJBAS12X

Oblikovna zasnova: Klemen Kunaver • Grafična priprava: Družina d. o. o. • Kozolec, foto: Janez Rihar • Tisk: tiskano v Sloveniji.

Rafaelova družba, Naša luč, Poljanska 2, SI-1000 Ljubljana, tel.: (+386) 1 438 30 50, e-naslov: rafaelova.druzba@siol.net  
www.rafaelova-druzba.rkc.si • Poslovni račun pri NLB d. d.: 02014-0253581535, voditelj: Lenart Rihar

Zveza slovenskih izseljenskih duhovnikov, diakonov in pastoralnih sodelavcev v Evropi

Landsberger Str. 39, 80339 München T \*49 (0)89 221 941, M (\*49) 175 2462 425, F 089 219 379 016 predsednik: Izidor Pečovnik

POGOVOR Z VERONIKO HUDOBIVNIK	4
Neusahljivo veselje z glasbo	
RAFAELOVA DRUŽBA	7
Spomini na Gonars	
JEZIKOVNI KOTIČEK	8
Slikar	
SLOVENIJA, NAŠ SKUPNI DOM	
Premisleki, Novice	9
Čas za socialno in ideološko alternativo?	10
ZAKLADI SLOVENSKE UMETNOSTI	11
70. jubilej Umetnostne galerije v Mariboru	
FOTOTEKA RAFAELOVE DRUŽBE	12
Velikonočni obredi v Buenos Airesu	
RAFAELOVA DRUŽBA	13
Ostanimo modri!	
ZNAČILNI SLOVENSKI PRIIMKI	14
Horvat, priseljenec iz hrvaških dežel	
ŽUPNIJE	14
ZGODBA	23
KRIŽANKA / MALO ZA ŠALO	24

## Melodija otroških sanj



Z maternim jezikom vse stoji in pade. Drži? Seveda ni čisto tako. Ljudje živijo naprej, tudi če so potopljeni v novo okolje in z jezikom svojega rodu nimajo več veliko stika. Mnogi ohranjajo celo močno občutje slovenstva, četudi je njihovo znanje materinščine omejeno na par besed – nekje med Golico in potico.

A materni jezik vendarle ostaja osrednji steber. Tole o njem na podlagi razpoložljivih podatkov pove umetna inteligenca: »Materni jezik je temeljni element identitete posameznika in skupnosti. Igra ključno vlogo pri oblikovanju miselnih procesov, čustvenega doživljanja in medsebojnih odnosov. Poleg tega je ključen za prenos kulture, tradicije in znanja iz ene generacije na drugo. Materni jezik omogoča ljudem, da se bolje izražajo, razumejo in povezujejo z drugimi. Prav tako je neprecenljiv pri učenju in razvoju spretnosti, saj je osnova za usvajanje drugih jezikov. Zato je ohranjanje in spodbujanje uporabe maternega jezika ključnega pomena za ohranjanje kulturne raznolikosti in krepitev povezanosti v družbi.«

Kakšne pomembne stvari so zajete! Zaradi maternega jezika sploh lahko mislimo, čustvujemo, spletemo medsebojne odnose, prenašamo tradicijo in se učimo drugih jezikov. Ne bomo rekli, da brez znanja materinščine vse to razpade, saj so v določeni meri vse te življenjske reči vezane na jezik sam, ki torej ni nujno materinščina, a slednja je po definiciji prva in naravna.

Pot maternega jezika se velikokrat zdi najtežja, saj nega jezikovne kondicije zahteva napor, posebej v neslovenskem okolju. Milka Hartman, pesnica z avstrijske Koroške, materino besedo primerja z očnico, torej s planiko. Ne samo po tem, da je lepa, kot ta gorski cvet, pač pa tudi po tem, da je ni lahko doseči. Včasih do nje prideš šele po napornem plezanju nad »črnotemnimi prepadi«. V zgodovini to marsikdaj ni bilo samo naporno, pač pa tudi nevarno, saj je bil slovenski jezik kdaj celo prepovedan.

Ob letošnjem kulturnem prazniku smo gostili dddr. Miro Delavec Touhami, ki je govorila o Josipini Turnograjski, saj miniva 140 let od njene smrti. Nanjo se nismo spomnili le zato, ker je bila prva slovenska pisateljica, pesnica in skladateljica, pač pa še posebej zato, ker je bila zelo zavedna Slovenka, ko to še zdaleč ni bilo samoumevno, in znotraj tega neomajna uporabnica slovenskega jezika. Gostja je še posebej poudarila, da je to lep zgled tudi za nas, ki živimo v večkulturnem svetu.

Na materni jezik sem se spomnil pravzaprav zato, ker sem razmišljal, da je marec še posebej posvečen mamam. In na koncu vidimo, da bi zanje težko našli večji poklon, kot je jezik, ki se imenuje po njih.

Lenart Rihar

## ZVEZA SLOVENSkih IZSELJENSKIH DUHOVNIKOV, DIAKONOV IN PASTORALNIH SODELAVCEV V EVROPI

### ANGLIJA

**SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA LONDON**  
62, Offley Road, LONDON SW9 0LS  
T/F (\*44) 020. 7735 6655  
M +44 736 53 53 900  
http://www.skm-london.org.uk  
e-naslov: info@skm-london.org.uk

### AVSTRILIJA

**SLOVENSKI PASTORALNI CENTER DUNAJ**  
Einsiedlergasse 9-11, 1050 WIEN  
M (\*43) (0)660-657-94-33  
duhovnik: Matija Tratnjek  
e-naslov: info@spc-dunaj.net  
www.spc-dunaj.net

**SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA GRADEC**  
Mariahilferplatz 3, 8020 GRAZ  
T (\*43) 0316. 7131 6924  
župnik: p. mag. Jože Lampret OFMConv

### PREDARLSKO

oskrbuje: mag. David Taljat (glej Švica)

**SLOVENSKA KAT. MISIJA ŠPITAL**  
Drau Marienkapelle, Villacherstr., SPITAL  
župnik: mag. Jože Andolšek  
Št. Primož 65, 9123 Št. Primož  
T (\*43) 042. 3927 19

### BELGIJA, NIZOZEMSKA IN LUKSEMBURG

**SLOVENSKI PASTORALNI CENTER BRUSELJ**  
Av. de la Couronne 206  
1050 Bruxelles / Ixelles  
T (+32) 02. 64 77 106  
M (\*32) 0489. 783 532  
župnik: dr. Zvone Štrubelj  
e-naslov: zvones@gmx.de

**SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA EISDEN**  
Guill. Lambertlaan 36, BE 3630 EISDEN  
T/F (\*32) 089. 7622 01  
župnik: Gregor Semrl  
e-naslov: semrl.gregor@gmail.com

### FRANCIJA

**DELEGATURA – AUMONERIE NATIONALE DES SLOVÈNES DE FRANCE**  
Moulin de Thicourt, 57380 THICOURT  
Tel – Fax (\*33) 03. 8701 0701  
e-naslov: kaminjoseph@aol.com

**SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA PARIZ**  
Slovenske maše so v cerkvi sv. Filipa in Jakoba v Chatillonu  
župnik: dr. Zvone Štrubelj (glej SPC Bruselj)  
diakon Ciril Valant: 32, rue de la Guilloire,  
78720 La Celle les Bordes. Tel: 01 34 85 26 66  
e-naslov: valant.ciril@wanadoo.fr

**SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA MERLEBACH**  
14, r. du 5 Decembre, 57800 MERLEBACH  
T (\*33) 03. 8781 4782,  
T mljn (\*33) 03. 8701 0701  
župnik in delegat: Jože Kamin,  
e-naslov: kaminjoseph@aol.com

### SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA NICA

Vse informacije pri delegatu J. Kaminu (glej zgoraj)

### HRVAŠKA

**SLOVENSKA KATOLIŠKA SKUPNOST ZAGREB**  
oskrbovana iz Slovenije. Informacije:  
dekan Anton Trpin, T (\*386) 07 338 00 15  
Trubarjeva 1, 8310 Šentjernej  
e-naslov: zupnija.sentjerneja@rc.kc.si

### ITALIJA

**SLOVENSKA KATOLIŠKA SKUPNOST RIM**  
Via Appia Nuova 884, 00178 ROMA  
T (\*39) 06.7184.744, F 06. 712.99.910

**SLOVENSKA KATOLIŠKA SKUPNOST MILANO**  
cerkev Corpus Domini, ul. Canova 4  
informacije: Karel Bolčina, M (\*39) 338 195 8889  
e-naslov: donkarel@tiscali.it

### NEMČIJA

**KOORDINACIJA DUŠNEGA PASTIRSTVA SLOVENCEV PO SVETU**  
Dori Pečovnik  
govorec za Slovence pri NŠK  
Landsberger Str. 39, 80339 München  
M \*49 (0)175 2462 425  
e-naslov: dori.pecovnik.berlin@gmail.com

**SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA BERLIN**  
Kolonnenstr. 38, 10829 Berlin  
župnik: Dori Pečovnik  
T \*49 (0)1752462 425  
e-naslov: dori.pecovnik.berlin@gmail.com

**SLOVENSKE KATH. SEELSORGE FRANKFURT**  
Hühnerweg 25, 60899 Frankfurt  
Trenutno ni slovenske maše.  
Informacije pri koordinatorju.

**SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA ESSEN**  
Ukinjena. Informacije pri koordinatorju.

**SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA MANNHEIM**  
Ukinjena. Informacije pri koordinatorju.

**SLOVENSKA KATOLIŠKA ŽUPNIJA STUTTGART**  
Stafflenbergstr. 64, 70184 STUTTGART  
T (\*49) 0711. 2328 91, M 0178. 4417 675  
F (\*49) 0711. 2361 331  
www.skm-stuttgart.de  
župnik: Aleš Kalamar  
T (\*49) 0711. 5489 8064, M 0176. 8450 9228  
e-naslov: aleskalamar@gmail.com  
župnik v pokoju: Martin Retelj  
e-naslov: reteljmartin@gmail.com  
T \*49 (0)173 4772 422

**SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA AUGSBURG**  
Ottmarsgäßchen 8, 86152 Augsburg  
T/F (\*49) 0821. 979 13, M 0173.5937 313  
župnik: Roman Kutin  
e-naslov: roman.kutin@gmx.net

**SLOVENSKA KATOLIŠKA ŽUPNIJA ULM**  
Neunkirchenweg 63 A, 89077 ULM  
župnik: Roman Kutin (glej Augsburg)

### SLOVENSKA KATOLIŠKA ŽUPNIJA MÜNCHEN

Landsberger Str. 39, 80339 München  
T \*49 (0)89 221 941, F 089 219 379 016  
e-naslov: slovenischsprachige-gemeinde.muenchen@ebmuc.de  
župnik Dori Pečovnik  
e-naslov: lpecovnik@ebmuc.de  
T \*49 (0)175 2462 425  
e-naslov: dori.pecovnik.berlin@gmail.com  
diakon Ralph Prausmüller  
e-naslov: ralphprau@gmail.com

### SRBIJA

#### SLOVENSKA KATOLIŠKA SKUPNOST BEOGRAD

Župa sv. Cirila i Metoda  
Požeška 35, 11030 BEOGRAD  
T (+381) 11 30 56 120  
MT (\*381) 665 105 509  
župnik: Lojze Letonja CM  
e-naslov: lojze.letonja@gmail.com

### ŠVEDSKA

#### SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA GÖTEBORG

Parkgatan 14, 411 38 GÖTEBORG  
M (+46) (0)708 278757  
T (+46) (0)31 7115421  
župnik: Zvonko Podvinski  
e-naslov: zvone@telia.com;  
zvone.podvinski@rc.kc.si

### ŠVICA-LICHTENSTEIN

**SLOVENSKA KATOLIŠKA MISIJA ZÜRICH**  
Naglerwiesenstrasse 12, 8049 ZÜRICH  
T 0041 (0)44 301 31 32, M 0041 (0)79 7773 948  
spletna stran: www.slomisija.ch  
župnik: mag. David Taljat  
e-naslov: slomission.ch@gmail.com



# Neusahljivo veselje z glasbo

## Organistka in čembalistka Veronika Hudobivnik – 1. del

### > Od kod si doma?

Doma sem z Brezovice pri Ljubljani. Uradno smo spadali v občino Ljubljana-Vič, na meji z občino Brezovica. In tja sem hodila v šolo, v župniji smo bili vedno aktivni.

### > Koliko vas je bilo v družini?

Imam tri sestre, ena je starejša, dve mlajši. Kaj naj povem? Pri nas je bilo vedno pestro, ker je bilo veliko žensk v hiši. Bili pa smo vsi glasbeno vedno precej dejavni. Moja teta je organistka v Preddvoru na Gorenjskem. Tja smo hodili na kakšne maše, za prvi november smo bili večkrat tam. Smeli smo biti na koro, kar je bilo za nas otroke zanimivo. Vse sestre smo bile vključene v otroške zборе v domači župniji, kasneje smo pele v mešanem zboru.

### > Kje si si nabirala šolsko znanje?

Po končani osnovni šoli sem šla na Škofijsko klasično gimnazijo v Ljubljani, kot moja starejša sestra in za nama še najmlajša, tretja pa je obiskovala srednjo vzgojiteljsko šolo. Vse pa smo hodile v glasbeno šolo Ljubljana-Vič Rudnik. S starejšo sestro sva igrali klavir, tretja je vpisala kitaro in najmlajša violino. Moj oče se je šalil, da je družinska taxi služba. Bilo je veliko terminov: dvakrat v glasbeno šolo za vsako na teden, potem k verouku in še kakšne občanske aktivnosti. Vse skupaj kar veliko prevozov.

### > Oče je domačin, od kod je mama?

Oče je bil na domu, mama je z Gorenjske, iz Zgoranje Bele v župniji Preddvor.

### > Na Škofijski gimnaziji ni manjkalo glasbe?

Ko sem šla v gimnazijo, sem že igrala klavir. Zaneslo pa me je tam k zborovskemu petju. V prvem

letniku sem prepevala v dekliškem zboru. Konec prvega letnika so sledile avdicije in so me poslali v komorni mešani zbor. Tam sem prepevala tri leta, se veliko naučila in imela super družbo. Hodili smo na turneje.

### > Si študirala tudi petje?

Ne. Pač pa smo imeli pri zboru nekaj vokalne tehnike vsak teden. To je kar veliko pomagalo, da raziščeš in spoznaš svoj glas. To je bil pomemben impulz. Na posebno izobraževanje petja pa nisem hodila. Me ni posebej zanimalo. Se je pa takrat na glasbeni šoli, kjer sem se učila klavir, odprl oddelek za orgle. Prišel je prof. Tomaž Sevšek Šramel, ki se je bil pravkar vrnil s študija orgel v Nemčiji. Študiral je v Freiburgu. Njega so zaposlili za pouk orgel. Moj učitelj klavirja Janez Snój pa je bil tudi organist. Najbrž je še vedno organist pod Šmarno goro. On me je nagovoril: »Kaj pa, če bi ti poskusila na orglah, morda te bo zanimalo.« Šla sem na orgle in tam se mi je odprl čisto nov svet.

### > Torej te je on povabil v ta svet?

Moj profesor je bil zagnan, večš. Vedno sem mislila, da so orgle le spremljanje ljudskih pesmi. Ko pa sva se lotila te literature, to je bilo noro, bi rekli danes.

### > Kako so nadaljevale glasbeno pot ostale sestre?

Starejša Valerija je imela kar nekaj let klavirja in ga je na tem nivoju zaključila. Danes živi v Litiji in prepeva v ženskem zboru. Poklicno se z glasbo ne ukvarja. Valentina, tretja po vrsti, je vzgojiteljica. Še igra na kitaro in spremlja zборе v župniji Brezovica. Profesionalno se z glasbo prav tako ne ukvarja. Najmlajša Viktorija pa se je kasneje učila tudi petja, tudi jazz petja in je študirala glasbo v Ljubljani. Lansko leto je končala pedagoško smer. Specializirala pa se je za dirigiranje in to opravlja intenzivno pri zborih, uči pa tudi glasbo na gimnaziji. Midve se ukvarjava z glasbo profesionalno.

> Ste podedovale nekaj tega od staršev? V mladinski skupini, kjer sem kot kaplan skušal spremljati petje s kitaro, je nek mladenič, kasneje tvoj oče, kmalu zaznal mojo nebogljenost. Kupil si je kitaro in po enem mesecu prevzel to vlogo.



Veronika Hudobivnik, foto: Matjaž Maležič

Da, igral je kitaro. Imel jo je pri postelji in tudi po njegovem odhodu še vedno stoji tam. Prepeval je tudi, ne prav veliko, stalno pa si je žvižgal pri delu. Delal je v svoji delavnici kot knjigovez in žvižgal ali pa poslušal Veseljaka. Mama je pa vedno pela v zborih. In ko smo hčere prenehale peti v otroškem zboru, smo z njo hodile v župnijski mešani zbor. Veliko smo peli.

### > Kdaj si se odločila, da boš šla študirat glasbo?

Tu imam zelo zanimivo anekdoto. Na glasbeni šoli, ki sem jo omenila, sem lahko obiskovala pouk orgel samo štiri leta. Ko sem končala, mi ni bilo zadosti, in bi še nadaljevala. Bila sem stara 20 let, šlo mi je dobro, vendar nisem vedela, ali je to res zame, in sem se najprej vpisala na študij biologije. To sem študirala eno leto in mi je bilo pravzaprav všeč.

Tisto leto smo šli z glasbeno šolo nastopat nekam na Madžarsko. Igrala sem orgle na nekem nastopu. Obenem pa sem doma izvajala nek eksperiment za študij biologije. Gojila sem neke kalčke v kleti. Bi jih morala naslednji dan postaviti na svetlo, pa sem bila tako zaposlena, da sem na vse pozabila. Ko smo predstavljali rezultate, kako so ostalim rastline rasle, sem videla, da so moje majhne, nebogljene, niso zelenele. Potrebovala sem nekaj dni, da sem ugotovila, da bi jih morala dati na svetlobo. Takrat sem ugotovila, da sem s svojo glavo čisto nekje drugje. Tisti vikend sem veliko premišljevala in ugotavljala, da me sicer biologija zanima, vendar mi glasba nudi veliko več. Odločila sem se, da bom poskusila. Prekinila sem študij za eno leto, veliko vadila in šla na sprejemne izpite.

### > V Sloveniji?

Ne. V Ljubljani imajo sicer program za orgle, vendar so v tujini veliko večje možnosti, veliko več se dogaja, več je instrumentov, profesorji so priznani. Veliko ljudi mi je takrat reklo, če želiš resen študij, večjo izkušnjo, potem moraš ven. Tudi moji profesorji



V cerkvi sv. Štefana v Vipavi, foto Matjaž Maležič

so šli to pot, prof. Sevšek Šramel je bil v Freiburgu, na izmenjavi v Ameriki. Druga profesorica Nina Frank, pri kateri sem se pripravljala na sprejemne izpite eno leto na Konservatoriju za glasbo, je študirala v Salzburgu.

#### > Kje so potekale priprave?

V Ljubljani. Tu sem pripravila program in potem odšla na sprejemne v Salzburg in Stuttgart, kamor sem se prijavila.

#### > Kaj to pomeni?

Treba je pripraviti štiri skladbe za program, ki traja od pol do ene ure. Ko prideš na sprejemne in prideš na vrsto, te pokličejo noter. Tam je komisija, vsi profesorji z oddelka. Prvo skladbo si lahko sam izbereš, kaj bi rad igral. Po nekaj minutah prekinejo, ker nočejo poslušati vsega. Tako dobijo neko sliko o tebi in tvoji igri. Potem oni izberejo eno od skladb s programa. Tudi to po nekaj minutah prekinejo in te odpošljejo, da se posvetujejo.

#### > Zakaj si iskala študijsko mesto na dveh krajih?

To je preprosto. Nočeš v riziko, da si odvisen samo od enega mesta. Preizkusiš se na dveh in imaš dve možnosti. Če ne dobiš na enem, greš še vedno lahko na drugo. To je seveda možno samo na sprejemnem izpitu. Če si sprejet, imaš mesto pri nekem profesorju in se lahko vpišeš in prideš študirat.

#### > Izbrala si Stuttgart. Zakaj?

Stuttgart ima veliko večji oddelek za orgle, ima štiri profesorje in deset inštrumentov, ki so stilsko različni. Tu imaš možnost igrati vsako skladbo na takih orglah, za kakršne so bile skladbe napisane. To je velik luksuz. Zato sem izbrala to mesto. Pa tudi profesorja, ki mi je odgovarjal, sem imela tam.

#### > Kako so sprejeli domači to odločitev?

Zdi se mi, da pred tem niso resno jemali moje želje. Ko sem dobila mesto in rekla, sedaj pa grem, je padlo kot presenečenje. Mama je malo zajokala in rekla, da je vesela zame, ampak da se je šele sedaj zavedla, da res odhajam. Takrat sem veliko igrala tudi na fari, pri mašah sem spremljala zbor, igrala ljudske maše ...

#### > Študentsko življenje v Nemčiji ni lahko. Kako si uredila to?

Ja, potem sem odšla v Stuttgart. Za nas študente, sploh za tak študij, ko nisi vnaprej gotov, ali boš do-

bil mesto ali ne, se je nemogoče pravočasno prijaviti za sobe v študentskih domovih. Sprejemni izpiti so v juniju, rezultate dobiš julija, študij pa se začne oktobra. Za sobo bi se moral pa prijaviti najkasneje maja. Pri tem sploh ne vem, ali se lahko, če nimaš potrdila o vpisu. Potem pa je treba biti kreativen. Obrnila sem se na g. Štrublja, župnika na Slovenski župniji. Tam sem prespala eno noč, ko sem prišla na prvo privatno uro k profesorju. Tako sem spoznala slovensko župnijo in g. Štrublja.

#### > Kako si izvedela zanj?

Sploh ne vem več. Ali je nekdo priporočil ali sem iskala kje drugje, ne spomnim se.

#### > To je bilo leta?

2011. Isto leto je prišel tudi g. Aleš Kalamar. Štrubelj pa je potem kmalu odšel v Bruselj. Ko sem prišla jeseni na študij, sem prebila nekaj noči v Slovenskem domu. Tam sem spoznala slovensko družino Novak, Cilko in Toneta. Rekla sta mi, da začasno lahko pridem tudi k njima. Potem pa smo se tako dobro razumeli, da sem jima rekla, da je meni zelo všeč, in če je njima tudi, rada ostanem. In sem ostala. Meni je bilo zelo prijetno, ker sem bila s študijem zelo zaposlena in vsak dan je bilo vrsta novih izzivov, o katerih sem rada razlagala ob večerih, ko sem prišla domov. Tako sem njima malo popestrila večere, meni pa je bilo zelo lepo, ker sem lahko doma spregovorila po domače o vseh zadevah in zadregah, s katerimi sem se ves dan matrala v nemščini. Zvečer sem se tako lahko sprostila. Bili smo res dobra družba, mislim, da z obeh strani.

#### > To so dobri ljudje.

Tako je. Pri njima sem bivala potem pet let. Ves čas študija v Stuttgartu.

#### > Študija glasbe večina ne pozna v podrobnosti. Kako raste znanje v dolgem študijskem času?

Osnova študija na izbranem glasbilo je pač vadenje. Vztrajna vadba. Največji del časa vadiš ne le tehniko, ampak tudi izraznost. V Stuttgartu je bilo veliko študentov in smo se morali nekako razporediti na inštrumentih po vnaprejšnjem planu. Pri redno vpisanih 60 študentih orgel je bilo včasih vadenje velik izziv. Poleg dveh ur vadbe dnevno smo bili ves čas na preži za inštrumenti, če je kakšen prost, da smo dodatno vadili. Nekateri so bili zaposleni na župniji in so tam vadili. Uspelo mi je, da sem lahko vadila tudi v cerkvi sv. Konrada, kjer je slovenska maša.



foto: Iris Steiner

Tja sem hodila enkrat na teden vadit gotovo več kot eno leto. Tako gre. Večinoma vadiš sam. Vsak teden imaš pouk pri svojem mentorju, da se pomeniš, kaj želiš, katere skladbe bi rad igral. Z njim predeluješ literaturo, igraš, in on ali ona te pa sproti usmerja, opozarja, uči, kaj je treba upoštevati, kaj je boljše ... To so stilistične zadeve in načini, kako določeno interpretacijo dosežeš.

#### > Ali tudi profesor izbira skladbe, ki so pri tem študentu v pomoč?

Oboje je pomembno. Skladbe, ki bi jih zelo rad igral, so navadno sprejete. Včasih ti dajo na razpolago skladbe, ki bi ti pomagale osvojiti igro, ki jo premalo obvladaš.

#### > Kako izraziš čustvo, čutenje?

Eno so tehnično zahtevne skladbe, ki so pomembne za vajo. Bolj komplicirane so polifone skladbe. Tam imaš več glasov, ki jih igraš hkrati. Na orglah je vsak zvok istoglasen, vendar se jih da tako interpretirati, da vsakega razločiš. To se mi je vedno zdelo najtežje.

#### > Način interpretiranja je že umetnost?

Če si sposoben igrati pet glasov istočasno in vseeno tako igrati, da jih sam slišiš in da jih slišijo poslušalci, da se zaznava prepletanje, to je kar zahtevno.

#### > Študentska družba je bila najbrž zelo pestra?

V Stuttgartu, kjer je tako velik oddelek, je bilo to še posebej prisotno. Zaradi velikosti oddelka in profesorjev je to magnet za študente s celega sveta.

#### > Od kod so bili v času tvojega študija?

Od vseh povsod. Moji dobri prijatelji so bili iz Rusije, Bolgarije, Grčije, Kazahstana. Iz Nemčije je bilo prav tako veliko študentov. Veliko iz Francije, Anglije, Amerike, Poljske, Španije ... Posamezniki iz cele vrste drugih držav.

#### > Kakšen Afričan?

Zelo redki. V afriških kulturah orgelska tradicija ni zasidrana. Kjer ni inštrumentov, tudi ni interesentov. Bilo pa je več Afričanov na drugih oddelkih, npr. na petju ali jazz glasbi.

#### > Magisterij si naredila v Münchnu. Zakaj?



Akademija za glasbo, Stuttgart



Moj profesor dr. Berndhard Haas je odšel iz Stuttgarta v München, kjer je dobil boljšo profesuro. Odšel je sicer že prej, ko sem bila komaj leto in pol v Stuttgartu. Sklenila sem, da ne grem za njim, ker mi je bilo veliko vredno, da sem se končno živela. Običajno je, da gre študent za profesorjem, če ta menja kraj svojega delovanja. In jih je veliko tudi odšlo za njim. Jaz pa sem se odločila, da ostanem, in sem nadaljevala pri drugem profesorju, to je bil dr. Helmut Deutsch. Po štirih letih, ko sem diplomirala, pa sem odšla v München, nazaj k profesorju Haasu.

**> Diplom si dosegla torej v Stuttgartu. Kaj pomeni diploma?**

Da, tam sem zaključila do diplome. To je naziv (Bachelor), ki ga dobiš po štirih letih. Študirala sem umetniško smer, ne pa cerkvene glasbe, kar v Nemčiji ni običajno. Če imaš diplomu tudi iz cerkvene

glasbe, imaš namreč odprta vrata za vse službe v Cerkvi. Brez tega si še vedno lahko organist na župniji, nimaš pa odprtih vrat za nekatere druge službe. Če seveda veliko koncertiraš ali imaš odmevne nastope, so pa spričevala brezpredmetna.

**> V čem je čembalo zanimiv?**

Čembalo se igra, ker stara glasba avtentično zveni le na tem inštrumentu. Barva zvoka je drugačna, nekako briljantna, polna alikvotnih tonov.

**> Kaj so alikvotni toni?**

To je fizika. Ko se oglasi struna, slišimo najprej frekvenco, ki je najmočnejša, je dominantna. Zbudi pa še ostale frekvence, ki so sorodne. To so alikvoti. Torej sorodni toni. Alikvotni toni dajo tonu njegovo barvo.



Duo Urlicht, foto Iris Steiner

glasbe, imaš namreč odprta vrata za vse službe v Cerkvi. Brez tega si še vedno lahko organist na župniji, nimaš pa odprtih vrat za nekatere druge službe. Če seveda veliko koncertiraš ali imaš odmevne nastope, so pa spričevala brezpredmetna.

**> Kako zgleda diplomski izpit?**

Za diplomski izpit pripraviš solistični koncert ob koncu študija. Ena ura glasbe, s skladbami iz štirih različnih obdobij. Tako predstaviš, da si vse spoznal in jih obvladaš. Na podlagi koncerta ti komisija da oceno. To je zaključna ocena študija in izkaz je diploma.

**> V Münchnu te je sprejel in vodil naprej prof. Haas?**

En razlog, da nisem takoj šla za njim, je bil tudi ta, da sem takrat začela igrati čembalo. Pred študijem glasbe se nisem srečala z njim, potem pa sem vzela ta inštrument kot stranski predmet in se ga začela učiti. Bilo mi je brž zelo všeč in nisem želela prekiniti. Tako sem tam potem končala z diplomom tudi čembalo. To je bilo že v času, ko sem se preselila sem, in sem se vozila v Stuttgart, da sem diplomirala.

**> Kakšen inštrument je čembalo?**

Čembalo je predhodnik klavirja. V renesansi in baroku je postal znan in priljubljen. Izpopolnjevali so ga seveda stalno. Pri čembalu trzalica zbudi stru-

**> Pa orgle? Kakšen inštrument je to?**

Tudi orgle so glasbilo s tipkami, torej s klaviaturo. Manual je enak kot pri čembalu ali klavirju. Glasovi pa prihajajo iz piščali, torej je potreben zračni tok. Klaviatura je seveda prilagojena temu sistemu in ne igraš le z rokama, ampak tudi z nogama. Igra se torej na dve klaviaturi hkrati. Prvotne italijanske orgle niso imele takega pedala, kot ga poznamo na kasnejših inštrumentih, pedal je dobil kasneje bolj pomembno vlogo. Manualni del na velikem inštrumentu ima lahko več klaviatur. V Cankarjevem domu v Ljubljani, kjer stojijo največje orgle v Sloveniji, jih imajo štiri.

**> Orgle so kraljica glasbil. Zakaj?**

Orgle imejo tudi registre. Z registrom izbiraš vrsto piščali, ki zazvenijo v isti barvi, so lahko godalni, flavtni, lahko so jezičniki in drugi sklopi inštrumentov. Orgle lahko oponašajo trobente, oboe, klarinete, lahko glasbila s stunami, violine, viole, lahko piščalke, celo zvončke.

**> Torej izjemno veliko možnosti.**

Organist izbira različne barve zvokov. Zelo veliko možnosti ima. In to se razvija naprej. V zadnjih letih nastaja novodobna glasba za orgle, ki na inovativen način raziskuje nove tehnične in zvokovne možnosti na orglah.

**> Orgle niso le cerkveno glasbilo?**

Za skladatelje so bile orgle vedno nek poseben izziv. Prav zaradi mnogih raznolikih možnosti, ki jih nudijo. Zelo veliko se improvizira na orglah in je to del izobraževanja, ki smo ga imeli. Če študiraš cerkveno glasbo, ni glavni del le igranje literature, ampak je prav tako precejšen del izobraževanja improvizacija in dirigiranje. To so glavni predmeti, med njimi pa se včasih največ vadi improvizacija. Tudi mene je to področje zanimalo in sem se želela seznaniti s tem in si pridobiti to znanje. Naučila sem se osnove, je pa to lahko res velika umetnost. Nemalo je velikih skladateljev, ki so prek improvizacije prišli do velikih skladb, ki jih občuduje svet in se jih še danes učimo.

**> 6 let študija orgel. Kakšen poudarek je imel podiplomski del v Münchnu?**

Želela sem poglobiti samo orgle, torej še globlje v skrivnosti in številne možnosti, ki jih nudi glasbilo. Repertoar je ogromen in moraš izbirati. Vsak dan sem razmišljala, katero skladbo bi še rada igrala, da bi se še več naučila.

**> Torej zelo osredotočeno. Te ni utrujalo?**

Bilo je pestro. Poleg velikega repertoarja sem spoznala tudi veliko inštrumentov. Velikokrat so nas ves čas študija povabili na ekskurzije z ogledom in preizkušnjo različnih inštrumentov. Z münchenskim razredom smo šli npr. v Augsburg in neko vasico v bližini, kjer so zanimive orgle. Lahko smo zaigrali za te orgle pripravljene skladbe, ki smo jih imeli s seboj. To so bile zelo zanimive izkušnje, ker so izbirali zanimive inštrumente. Že prej iz Stuttgarta smo bili nekaj dni v Angliji, kjer smo si ogledali in preizkusili nekaj zelo zanimivih orgel, prav tako v Italiji.

**> Je zanimiva le barva zvoka ali tudi tehnika?**

Eno in drugo. Kjer se orgle postavljajo, se najprej pogleda in oceni prostor. Kaj bi v ta prostor sploh spadalo in za kaj se bo inštrument uporabljal. Je v načrtu spremljava zbora, ali se bo inštrument v glavnem uporabljal za igranje solističnih koncertov. Na podlagi vseh informacij se potem odloči za stil orgel, v katerem bodo zgrajene. Bo to baročni inštrument ali bo romantičen. Podatke zbira stroka iz analize glasbil, ki so še na razpolago iz zgodovine orgel. Nekateri moderni inštrumenti so mešanica več stilov, da lahko igraš čim več različnih stvari. Po izkušnjah se zdi, da so orgle bolj kvalitetne, če so grajene v enem stilu. Sicer ne moreš igrati vsega, imaš omejen repertoar, je pa inštrument zato boljše dodelan in ga je večji užitek igrati.

**> Kaj pa tehnika?**

Z ozirom na pravkar povedano se pri gradnji odloča tudi o tem. Orgle so lahko mehanske in poteka vsa tehnika po lesenih paličicah. Z vsako tipko premakneš sklop teh paličic, ki odprejo določeno piščal ali več piščali. Ta pot je lahko zračna, ko tipko in piščal povezuje cevka. Pri tem piščal odpre pritisk zraka. Lahko pa je ta pot tudi elektronska. Pri tem s tipko sprožiš nek električni impulz, da piščal zavzame. Poznam kar nekaj ljudi, ki imajo strah pred tem. Izpad elektrike onemogoči vse. Za organista pa je to dobra rešitev. Mehanski prenos zahteva pri velikih orglah, ki imajo daljše sisteme prenosa do oddaljenih piščali, precej krepkejši pritisk prstov na tipke. To je naporno. S tega vidika sta druga dva sistema dobra nadgradnja. Ne prisegam samo na eno, ker je včasih res dobro, da so na izbiro alternativne tehnike. Vse je odvisno od individualne situacije.

*Se nadaljuje*

## Spomini na koncentracijsko taborišče Gonars

O pokojnem profesorju Martinu Krannerju je goriška Mohorjeva družba izdala knjigo, ki nosi naslov *S Svetimi Višarjami v srcu*. Kranner je bil močno povezan z Ehrlichovim domom, saj je skrbel zanj, preden smo ga leta 2007 obnovili. Objavljamo odlomek iz omenjene knjige, ki je povezan z našim obiskovanjem taborišč v Italiji. Profesor je bil namreč del mreže, ki je pri odgovornih za taborišče v Gonarsu dosegla, da internancem lahko pošiljajo pakete.

### Skrb za pomoč taboriščnikom

Dr. Janko Kralj je stanoval na Drevoredu 20. septembra v hiši poleg stavbe današnjega Kulturnega centra L. Bratuž. V isti hiši je stanoval tudi neki policijski komisar in tako je verjetno dr. Kralj mogel od njega zvedeti vse važne novice. Med v marcu interniranimi je bil tudi brat duhovnika Franceta Dolinarja, ki je študiral v Rimu. Dolinar je bila znana pekarna, ki je imela kot odjemalca tudi gospodinjno ljubljanske škofije. Po Kraljevem sporočilu o kraju internacije se je novica razširila po vsem mestu. Dolinarjeva mati je novico sporočila sinu v Rim. Ta je takoj odšel v Gorico do mag. Žabkarja, ki je kot begunec z Jesenic živel v Gorici pri družini Abuja: njegova žena je bila Abujeva po rodu; Žabkarjev sin Jože pa je skupaj z Dolinarjem študiral v Rimu. Žabkar je Dolinarja napotil do Kralja, ta ga je peljal k nadškofu Margottiju, ki mu je napisal priporočilo za poveljstvo taborišča v Gonarsu. S tem priporočilom je Dolinar mogel obiskati brata v taborišču. To je bil prvi obisk kakega Slovenca v taborišču že po nekaj tednih internacije.

Ko je škof Rožman zvedel za Kraljevo sporočilo in od Dolinarjeve matere še o Margottijevem posredovanju, je takoj ukrepal, ker je hotel internancem na kak način pomagati. Najprej je poskusil doseči, da bi taborišče obiskal duhovnik lazarist Jože Godina, pa se ni posrečilo. Spomnil se je, da imam podpisano prepustnico za prehod meje z Italijo in me je poznal kot člana dijaške KA. Poklical me je in me prosil, da bi šel v Gorico k nadškofu Margottiju in mu izročil pismo, v katerem ga naproša, da bi posredoval pri videmskem nadškofu Nogari, da bi mi dal priporočilo za poveljnika taborišča za obisk taborišča.

Avdienco pri Margottiju mi je izposloval dr. Kralj, v škofijsko palačo pa me je spremil Polde Kemperle. Rožmanovo pismo sem izročil tajniku, ki ga je oddal. Na začudenje čakajočih v sprejemnici sem bil takoj sprejet. Nadškof mi je dejal – govoril je z menoj nekoliko po slovensko, v glavnem pa je tolmačil tajnik –, da me ne bo poslal k Nogari, ampak da bo priporočilo za poveljstvo taborišča napisal on. Počakal sem v sprejemnici in čez nekaj časa mi je tajnik pismo izročil.

V Gonars sem se peljal z vlakom. Pri izhodu sem začel spraševati, kje se nahaja taborišče. Zadelo me je, ker sem naletel na neprijazen odziv in pripombe: »...

ah, quei bandidi ... quegli assassini ... (tisti banditi, tisti morilci)«, vendar so mi le pokazali smer. Ko sem prišel do taborišča, sem obstal, ko sem zagledal visoko ograjo iz bodeče žice in stražni stolp. Stražarju v stražarnici sem dopovedal, da imam pismo za poveljstvo. Ker sem omenil in pokazal pismo z nadškofovim grbom, me je stražar peljal naprej v pisarno. Poveljnika ni bilo, bil pa je njegov namestnik neki stotnik. Ko je ta prebral Margottijevo priporočilo zame in videl nadškofijski grb, me je spremil v pisarno v notranjosti taborišča. Stotniku sem dejal, da bi rad govoril z Vinkom Rakom – doma je bil iz Vevč in član dijaške KA –, da bi od njega zvedel za imena interniranih znancev in članov Marijine kongregacije in KA. Stotnik mi je tudi dovolil, medtem ko sem čakal, da sem pogledal v seznam internancev. Stražar je pripeljal v pisarno internanca, ki pa ni bil Vinko Rak iz Vevč, zato se nisem dosti zmedel zanj. Pripeljani pa mi je hitro začel pripovedovati, da imajo seznam pripravljen. Jaz sem začudeno gledal, ker nisem razumel, za kaj gre. Pripeljani je opazil mojo začudenost in je umolknil, jaz pa sem razumel, da niso pripeljali Vinka, pač pa nekega drugega z istim priimkom; stotniku sem dejal, da gre za pomoto. Verjetno je bil nekdo od simpatizerjev OF, ki so se v taborišču že organizirali in napravili ali pripravljali seznam svojih!

### Kako je bilo s pošiljanjem paketov

Predem so pripeljali pravem Vinka Raka, je stopil v pisarno polkovnik poveljnik taborišča. Ko je zagledal mene civilista, je začel kričati nad stotnikom, zakaj me je spustil v notranjost taborišča. Ko mu je stotnik razložil, za kaj gre in je prebral Margottijevo priporočilo, se je umiril. Prosil sem ga, kar je tudi nadškof Margotti napisal, da bi se smelo in moglo internancem pošiljati pakete z živili in drugimi potrebščinami. Poveljnik je privolil in mi dal naslov za pošiljke. Takrat, ko mi ga je napisal, se je še imenovalo Koncentracijsko taborišče za vojne ujetnike št. 89, Gonars. Pozneje, nekako od maja dalje, pa se je naslov glasil Koncentracijsko taborišče za civilne internance št. 89, Gonars.



Martin Kranner na Romanju treh Slovenij – v prvi vrsti prvi z desne

Ko sem se vračal iz Gonarsa, sem v Gorici sporočil o možnosti pošiljanja paketov v taborišče. Članice Marijine družbe – imen nekaterih se še spominjam: Komjanc, Kerševan, Čermelj – so kmalu ob moralni in materialni podpori nadškofa Margottija začele pošiljati pakete. Možnost pošiljanja paketov sem seveda sporočil tudi v Ljubljani. To so seveda takoj izrabili svojci in sorodniki internancev. Z akcijo pošiljanja se je začela tudi Dobrodelna pisarna, ki jo je vodil duhovnik Matija Škrbec.

Že po dobrem tednu sem se ponovno napotil v Gonars, obložen s paketi. Spremljala me je gospa Avbljeva, mati enega internanca, tudi ona z več paketi. Ko sva pakete razložila z vlaka, sem šel prosit za kak voziček za prevoz. To pot pa sem opazil razliko: naprošeni so bili prijaznejši, prošnji so se odzvali, pomagali so in ni bilo slišati tiste opombe: »Ah, tisti banditi.«

Največjo racijo v Ljubljani je italijanska vojaška oblast izvedla zadnje dni junija – na Vidov dan. Zajetih je bilo na stotine

in stotine moških, med njimi mnogo dijakov. Odpeljali so jih v vojašnice, redke izpustili, večino pa odpeljali v Gonars. Med odpeljanimi je bil tudi moj brat Jože, dijak, ki se je tisti dan pripeljal v Ljubljano. Stanovali smo izven Ljubljane, v Polju pri Ljubljani. Spet sem imel srečo kot v marčnih racijah: ravno na Vidov dan nisem šel v Ljubljano.

Na taborišče Gonars me veže še drug spomin: reševanje internancev. Zgodba je tale. V noči med 30. in 31. avgustom 1942 so partizani s pomočjo terencev OF skušali zažgati tovarno papirja Vevče v fari Device Marije v Polju. Ni se jim posrečilo, zgorel je le majhen del skladišča papirja. Vojaška oblast se je takoj naslednji dan maščevala, prečesala velik del fare Polje in odpeljala v internacijo na otok Rab čez 700 mož in fantov. Odpeljan bi moral biti tudi jaz, pa sem se rešil. Kako, na kakšen način, je posebna zgodba; sam verjamem, da se je to zgodilo ob pomoči Višarske Matere Božje. Posrečilo se mi je, da sem dosegel pri vojaški oblasti – tudi to je posebna zgodba –, da se je začelo oktobra reševanje interniranih iz uničevalnega taborišča na Rabu.

Ne vem, po katerem navdihu (mi) nam je padlo v glavo, da smo v sezname za reševanje internancev z Raba začeli vpisovati tudi internance iz Gonarsa. Posrečilo se je: tudi ti so se vrnil, med njimi tudi moj brat, ki je bil interniran v Gonarsu. Z akcijo vključevanja interniranih smo poskusili tudi za taborišče Chiesanova pri Padovi in posrečilo se nam je. Sezname je moral podpisati župnik ali tajnik fašistične krajevne stranke občin, ki so imele takega tajnika, pozneje so sezname sestavljali in podpisovali poveljniki vaških straž, kjer so le-te obstajale.

Tak način reševanja iz taborišč je trajal približno do začetka leta 1943, ko ga je vojaška oblast prekinila, češ: vsi v sezname vneseni pa le niso protikomunisti. Oblast je ustanovila posebno komisijo, ki je preiskovala ideološko pripadnost vključenih v sezname, in to je upočasnilo reševanje. Večina vojaških koncentracijskih taborišč je razpadla – interniranci so bili tako rešeni – po 8. septembru 1943, po kapitulaciji Italije.



# Slikar

## 1. Kaj prikazuje fotografija? Napiši.



ČIČOP



RVEBA



ATNOPL



ETAPAL



LAIKS



ICERVBA



DENEVO VIBARCE



ŠČEVONKE

## 2. Besede razvrsti po skupinah:

trikotnik	bela	cvetlični	rjava	pravokotnik	črtast	enobarven	oval
črna	kvadrat	turkizna	srebrna	krog	zlata	pisan	geometrijski
barva			oblika		vzorec		

## 3. Besedam poišči pomanjševalnice in ustrezno dopolni stavke.

barva → barvica

slika → \_\_\_\_\_

papir → \_\_\_\_\_

list → \_\_\_\_\_

ogledalo → \_\_\_\_\_

luč → \_\_\_\_\_

okno → \_\_\_\_\_

## 4. Vstavi ustrezen predlog s ali z.

Rišem ...

Zadovoljen sem ...

\_\_\_ barvico.

\_\_\_ umetnino.

\_\_\_ čopičem.

\_\_\_ razstavo.

\_\_\_ voščenko.

\_\_\_ izdelkom.

\_\_\_ svinčnikom.

\_\_\_ okvirjem.

\_\_\_ tempera barvami.

\_\_\_ slikarjem.

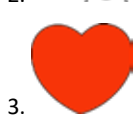
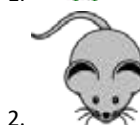
\_\_\_ flomastrom.

\_\_\_ kipom.

\_\_\_ kredo.

\_\_\_ risbo.

## 4. Ustrezno poveži predmet in barvo.



a) rumena

b) rdeča

c) modra

č) zelena

d) črna

e) siva

## 6. Ali znaš odgovoriti?

**Kako se imenuje umetniška upodobitev osebe?**

- a) skica
- b) portret
- c) rentgen

**Kako se imenuje razstavni prostor ali stavba z zbirko umetniških slik ali kipov?**

- a) galerija
- b) atelje
- c) park

**Kako se imenuje otroška knjiga s slikami brez besedila ali s kratkim besedilom, navadno v verzih?**

- a) strip
- b) pravljica
- c) slikanica

## 7. Kaj pomeni, če je nekdo reče, da imajo vsake oči svojega malarja?

- a) Da moram kupiti nova očala.
- b) Da vsak razume stvari na svoj način.
- c) Da ima ta oseba res lepe oči.

**Kaj pomeni, če nekdo reče, da je dobil jasno sliko?**

- a) Da je nekaj pravilno, dobro spoznal.
- b) Da je kupil lepo umetnino.
- c) Da zdaj spet bolje vidi.

**Kaj pomeni, da je nekdo pokazal svojo pravo barvo?**

- a) Da je pokazal, katero karto ima.
- b) Da je nekdo uganil barvo umetnine.
- c) Da je pokazal svoj pravi značaj.

## REŠITVE:

1. čopič, barve, platno, paleta, slika, barvice, vodene barvice, voščenko
2. Barva: bela, rjava, črna, turkizna, zlata, srebrna  
Oblika: trikotnik, pravokotnik, kvadrat, krog, oval  
Vzorec: enobarven, pisan, črtast, cvetlični, geometrijski
3. sličica, papirček, listek, ogledalce, lučka, oken-ce
4. Z: barvico, risbo, voščenko, umetnino, razstavo, izdelkom, okvirjem  
S: čopičem, slikarjem, kipom, flomastrom, svinčnikom, tempera barvami, kredo,
5. 1č, 2e, 3b, 4d, 5a, 6c
6. b, a, c
7. b, a, c

## Igra za učenje jezika: FOTOGOVORICA

Učitelj po mizi razporedi različne fotografije. Učenci se zberejo okoli mize, učitelj pa jih povabi, da si izberejo fotografijo, ki najbolj opiše njihovo trenutno razpoloženje. Izbrano fotografijo vzamejo v roke in v tišini počakajo, da si vsak izbere svojo. Nato jih povabi, da svoje misli s pomočjo fotografije predstavijo. Pomembno je, da pri tem sodeluje tudi učitelj, vendar naj najprej pusti do besede vse učence, saj bi sicer s svojimi besedami lahko vplival na njihovo razmišljanje.



## Premisleki

### Predsednik državnega sveta Marko Lotrič o davčni reformi

V Cankarjevem domu je bil strokovni posvet Gospodarskega kroga o davčni reformi. Govorci na okrogli mizi so bili vrhunski strokovnjaki. Vidnih predstavnikov vlade žal ni bilo, so se pa posveta udeležili številni poslanci, državni svetniki, gospodarstveniki idr. Zaključki posveta, so naslednji:



1. Gospodarska in kmetijska združenja in organizacije smo tako pomemben partner oziroma deležnik v socialnem dialogu, da se odločitve, ki vplivajo na naše delovanje, kar davčna reforma vsekakor je, brez nas ne bi smele sprejemati. Pri reformah, ki zadevajo družbo kot celoto, morajo biti vse karte položene na mizo, pogovori iskreni in dogovori zavezujoči.

2. Davčni sistem mora biti pregleden, enostaven, razumljiv in predvidljiv za ljudi in poslovne subjekte.

3. Davčna politika je sistem, ki vpliva na življenja ljudi in na poslovanje podjetij. Zato je treba davčne reforme delati redko in premišljeno, da ureditve zdržijo daljše časovno obdobje, kar zagotavlja predvidljivo in stabilno poslovno okolje. V nasprotnem primeru se posameznike in podjetja sistemsko odvrta od večje aktivnosti.

4. Cilj davčne reforme bi moral biti razbremenitev slovenskega gospodarstva in ustvarjanje pogojev za njegovo večjo konkurenčnost na svetovnih trgih. Ugodna davčna politika spodbuja tuje investicije in gospodarsko rast.

5. Hkrati mora davčna reforma nasloviti demografske izzive in se usmeriti v preprečevanje odliva izobraženih kadrov v tujino in privabljanje tujih usposobljenih kadrov.

6. Nenehno prekomerno zviševanje davščin in prispevkov zagotovo povečuje sivo ekonomijo, s čimer se prilivi v proračun in blagajne socialnih sistemov manjšajo.

7. Nestabilno davčno okolje se odrazi tudi v višjem strošku kapitala in likvidnosti, ki se odrazi tudi v pogojih financiranja gospodarstva in prebivalcev.

8. Velike davčne obremenitve nas sicer čakajo predvsem v letu 2025, vendar pa so že spremembe pri Zakonu o dohodnini kljub večjim obremenitvam podjetij prinesle nižje neto plače, saj na primer olajšava ni bila dvignjena, spremembe so bile pri davčni obravnavi nagrade za poslovno uspešnost. Gospodarski krog verjame, da so bile številne spremembe Zakona o dohodnini, ki je bil spremenjen lansko leto, neustavne. Na presojo Ustavnega sodišča še čakamo.

9. Glede na izkušnje tega leta in sprejem zakonov, ki so gospodarstvu prinesle obremenitve, ljudje pa zato niso dobili nič večjih plač, menimo, da je najbolje, da se vlada nadaljnjih sprememb davčne zakonodaje sploh ne loteva. V kolikor pa se jih bo, naj si vzame zgled po Nemčiji ali Hrvaški, kjer so gospodarstvo z davčno reformo razbremenili, ljudem pa zagotovili višje neto plače.

### Janez Koprivec, doktor medicine, na Spletnem časopisu o zdravniški stavki

Diskriminacija zasebnikov se po stavki ne bo ukinila, kljub temu da je za pacienta zdravstvena oskrba pri koncesionarju cenejša kot v javnem zavodu. Prostore, v katerih delam, sem si zgradil sam iz prihodkov, ki jih dobim za opravljanje dejavnosti. Prihodki od dejavnosti so za mojega kolega v zdravstvenem domu enaki, le da mu je prostore zgradila občina in jih praviloma od nje prejme v brezplačni najem (mogoče je kje kakšna izjema, pa je na poznam). In kdo je občini zgradil zdravstvene domove? Pacient. Vsaj za razliko najemnine je koncesionar za pacienta cenejša zdravstvena oskrba. Le zakaj bi hrepeneli po dražji oskrbi, če je cenejša vsaj tako dobra?



Ob iskanju stavkovnih zahtev zasledim izjavo, kjer se jim je nekoliko zareklo, da se s stavko pre-

prečuje odhajanje kadra iz javnih zdravstvenih zavodov. Verjetno le ni bilo tako mišljeno, vsaj uradno ne, ker smo del javnega zdravstva tudi koncesionarji, res pa je, da tam takega odliva kadra ni. Tako tudi ta stavka ni nikakršen premik stran od državno planskega zdravstva, kjer na začetku leta definirajo, da bodo državljeni letos imeli 4000 izrabljenih kolkov, 1000 izrabljenih kolen in 3000 žolčnih kamnov. Bog ne daj, da vas pod desnimi rebri uščipne na 3001. mestu. Postavijo vas v vrsto za prihodnje leto. Tako je bilo v socializmu, imamo še danes in tudi po stavki ne bo nič drugače. Berem, da so trenutno največji problem stavke neizdani bolniški listi. Bo že držalo. Bolje bolniški list v roki kot operiran žolčni kamen.

### Psiholog Marko Juhant o vzgoji staršev in otrok

Ljudje me pogosto vprašajo, ali bolj vzgajam otroke ali starše.



Ponavadi ne gre na tak način, da bi reševali probleme le pri otroku. Najbolj lahko pomagam tako, da staršem svetujem, kako spremeniti način delovanja in odnos, potem pa gre drugače.

Ne boste verjeli, lažje je z otrokom kot s staršem. Starši imate že utrjene navade, stare vzorce in izgovore, zaradi katerih težko kaj spremenite, če vam izboljšanje vzgoje ni resnično prva prioriteta.

Če pa sta vam prva prioriteta sreča in uspeh vašega otroka, lahko premikate gore! Lahko izkoreninite še tako trdne navade, postanete boljši zgled, boljši vodja, boljši podpornik, boljši komunikator. Čisto vsaka od teh stvari bo prinesla pozitivne spremembe tudi pri otroku.

Vi, starši, ste termostat v družini. Vi ste center vašega veselja. Ne otroci.

Oni se le vrtijo okoli vas, v vaši orbiti. Zato ste vi prvi v vrsti, da daste pobudo, začnete nekaj novega, naredite spremembo. In otroci vam bodo sledili.

## NOVICE

**KLEKLOVO LETO.** Občina Črenšovci je leto 2024 razglasila za Kleklovo leto. Mineva 150 let od rojstva duhovnika in politika Jožefa Klekla starejšega, ki je imel veliko vlogo pri združitvi prekmurskih Slovencev z matičnim narodom. Občina se je ob tej obletnici povezala s škofijo Murska Sobota, župnijo Črenšovci in Fundacijo Jožefa Klekla starejšega, s katerimi so pripravili celoletni niz dogodkov.

**POMOČ SLOVENSKI ŠOLI V MENDOZI.** Slovenska karitas v posebni akciji zbira finančno pomoč za slovensko osnovno šolo Antona Martina Slomška v Mendози v Argentini. To je edina slovenska šola v Latinski Ameriki, njeno delovanje pa je zaradi krize v državi negotovo. Starši ne zmorejo več plačevati šolnine, šola je namreč zasebna in mora sredstva v celoti zagotoviti sama.

**NOV SPOMENIK.** Na Grudnovem nabrežju ob Šentjakobskem mostu v Ljubljani so odkrili spominsko obeležje v čast slovenskemu misijonarju, jezuitu

Ferdinandu Avguštinu Hallersteinu. Gre za repliko zvezdnega opazovalnika, ki je bil izdelan po njegovih načrtih sredi 18. stoletja, katerega izvornik stoji v Pekingu. Hallerstein je bil dvorni astronom na Kitajskem, kartiral je obsežna območja kitajskega cesarstva in povezoval vzhodno in zahodno znanost.



Vir: Splet

**8. FEBRUAR.** Na slovenski kulturni praznik, Prešernov dan, so po državi potekale številne prireditve. Kulturne ustanove so za obiskovalce brezplačno odprle svoja vrata. Osrednja prireditev je bila, kot veleva tradicija, pred Prešernovo hišo v Vrbi. Recitali Prešernove poezije so potekali v več slovenskih krajih, najbolj znan pa je tisti v Ljubljani, ki ima že 38-letno tradicijo.

**PRIZNANJE.** Slovenski škofje so za zvesto službo Cerkvi med Slovenci podelili odličje sv. Cirila in

Metoda akademskemu slikarju Lojzetu Čemažarju. Priznanje mu je v nedeljo, 11. februarja, v domači župniji Ljubljana Ježica izročil ljubljanski pomožni škof msgr. dr. Franc Šuštar.

**PRAVICA DO POKOPA.** V minulih tednih je potekalo zbiranje podpisov podpore evropski peticiji, ki predlaga pravico do pokopa in spoštljivega spomina na žrtve povojnih komunističnih pobojev v Sloveniji. O tej temi je sredi februarja razpravljala Evropski parlament. Vlagatelj peticije, zgodovinar dr. Mitja Ferenc, navaja, da je bilo v času komunističnega režima več 100.000 Slovencev prizadetih zaradi različnih oblik komunističnega nasilja. Dodaja, da so mnogi, ki so se sistemu in represiji v kakršnikoli obliki upirali, pozabljeni. Eden izmed razlogov za vlogo peticije pa je tudi ukinitve dneva spomina na žrtve komunističnega režima.

**NEZADOVOLJSTVO SE NADALJUJE.** Stavka zdravnikov, ki jo vodi zdravniški sindikat Fides, je že postala najdaljša v zgodovini Slovenije, vse več zdravnikov pa se odloča tudi za umik soglasij za nadurno



## Čas za socialno in ideološko alternativo?

► Stane GRANDA



Ne veselite se pre zgodaj, saj veste, da kopriva ne pozebe; nesporno pa je dejstvo, da takega pretresa na levici niso doživeli že desetletja. Tudi ob osamosvojitvi ne, ker jih je ščitil predsednik države Kučan, sicer pa si demokratična Slovenija državljanske vojne ni smela privoščiti. Spomnimo se, kako šibka je bila zmaga Demosa, da so kot stranka dejansko zmagali na prvih povojnih demokratičnih volitvah 1990. leta komunisti. Povojni poboji in teror, ki so ga sejali, je še danes čutiti. Mogoče najbolj od vseh nekdanjih komunističnih držav. Komunisti, uradno so socialdemokrati, vendar nimajo odnosa ne do sociale ne demokracije, so številčno šibki, politično pa zaradi političnih izkušenj najmočnejši člen vladne koalicije. Te ne povezuje goli antijanšizem, ampak v kombinaciji s poizkusi vračanja komunizma kot politične diktature. Konec januarja jih je zajel nemir, ki je nekaterim dajal upanje, da bodo razpadli. Ministrica za pravosodje, ki se jim je priključila šele pred nekaj leti, sicer pa gre za izobraženo in postavno pravnico, ni zmogla ali hotela prikriti nakupa stavbe za sodišča, pri katerem naj bi nekateri iz njihovega vodstva ali pa sama stranka, ki je zelo zadolžena, zaslužili milijone. Ker je posel prišel v javnost, je stranka vse prevladala na ministrico, ki pa te odgovornosti ni hotela prevzeti.

Priznala je, da je kriva, ker je slabo sestavljeno pogodbo podpisala, pokazala pa na svoje »tovariše«, ki so jo k temu napeljali. Pokazale so se nenavadne stvari. Komunisti so izjemno močni, če jih kdo napada, šibki in brez glave pa, ko pride do javnega kriminala med njimi. S tem so se ukvarjali, odkar obstajajo, vendar so s partijsko disciplino ali političnim terorjem to prikrili in zadušili. Po zrušenju

komunizma pa znotraj njih ni več take politične moči, da bi to lahko počeli. Tudi njihovi se lahko javno branijo in ministrica za pravosodje je s pomočjo predsednika vlade, ki ga komunisti stalno ponižujejo, to sijajno uporabila. Njihove vrste je zajela doslej nevidena panika. Imeli so namreč občutek, da jih namaka v lastni godlji tudi on. To je nedvomno počel, saj komunistične ministrice, kljub njihovi zahtevi, ni hotel odstaviti. Ko je že vse kazalo, da bo resnično počilo, se je z njimi pobotal. Ministrica bo šla, kriminal bodo s pomočjo medijev, ki jih obvladajo, zatusali. Da jim bo to uspelo, ni dvoma. Res pa je, da med njimi ne bo nikoli več take »ljubezni« kot doslej. Samo vprašanje časa je, kdaj bo znova počilo. Mogoče smo priča začetku konca slovenskih komunistov.

Mnogi v Sloveniji ne priznavajo, da komunisti še vedno obstajajo. Gre za podobne onim, ki so trdili, da povojnih pobojev in desetletja diktature ni bilo. Res pa je, da so se možnosti njihovega delovanja spremenile. Izgubili so določeno mero političnega in fizičnega nasilja. To je delovalo, dokler so imeli skupno državi vzporedno ekonomijo, podjetja, ki so delala predvsem za njih. Po »zlom« komunizma 1990 pa so lastne tovarne pokradli ali prodali, denar poskrili ali si ga razdelili, skratka njihova strankarska ekonomska moč je padla v korist nekaterih njihovih vodilnih. Eden izmed sedanjih njihovih voditeljev, ki je moral oditi s položaja, si je kupil elitno stanovanje za 1,2 milijona evrov. Resnično pravi delavski voditelj, tovariš delavcev. Dejansko so postali stranka bogatih, katere osnovni namen je zaščita prigrabljenih imovine in seganje po oblasti, da bi še kaj pobrali. Tega je v Sloveniji v obliki državnega premoženja še okoli 10 milijard evrov. Boj zanj je vsa njihova filozofija in politika. Pravico do njega razglašajo s svojim antifašizmom, antijanšizmom, zavzemanjem za Palestine, ki so sedaj glavni svetovni zavezniki levičarjev ... V resnici ni načel, ni ideologije, ni nič, le plehki zven zgodovine in še vedno močan odmev strahu. Desnica, ki to ni, bi jih morala stalno razkrinkavati, predvsem pa postaviti ideološko in socialno alternativo. Zakaj tega ne zna ali noče, podpisani ne razume.

delo. Po podatkih Fidesa je takšnih že približno tretjina. Zdravniki opozarjajo, da javni zdravstveni sistem razpada vsem na oči, medtem ko se vlada igra in z zdravniki, namesto da bi iskala rešitve, rajši bije bitko, za živi ščit pa si jemlje bolnike. A vlada nima odprte fronte le z zdravniki, ampak tudi s sodniki in tožilci. Podpise za novo, morda zaostreno večdnevno stavko trenutno zbirajo državni tožilci. Vsako prvo sredo v mesecu pa uresničitev ustavne odločbe s protesti zahtevajo sodniki.

### UMETNOSTNOZGODOVINSKI IN DO-MOZNANSKI ZAKLAD. V letu, ko mineva 80 let od rojstva akademskega slikarja in grafika Štefana Galiča, je Občina Lendava podpisala pogodbo o nakupu njegovega ateljeja. Po županovih besedah gre za začetni korak, ki mu bodo morali slediti še mnogi drugi, povezani z restavratorskimi in drugimi posegi, ki bodo umetnikov nekdanji ustvarjalni in življenjski prostor naredili zanimiv tudi za širšo javnost. Zapuščina Štefana Galiča je prava zbirka etnografskih predmetov, starin, umetnin, knjig, starih razglednic, spominov ter osebnih predmetov, ki zrcalijo njegov značaj in svetovni nazor.



Vir: Splet

**OBISK PRI MINISTRU.** V začetku februarja sta se srečala minister za Slovence po svetu Matej Arčon in ljubljanski pomožni škof dr. Anton Jamnik, ki je pri Slovenski škofovski konferenci odgovoren za pastoralo Slovencev v zamejstvu in po svetu. V pogovoru je škof Jamnik predstavil pastoralno oskrbo Slovencev po svetu. Sogovornika sta se posebej dotaknila pastoralne oskrbe Slovencev v Argentini, kjer so razmere po smrti msgr. Jureta Rodeta zares zahtevne. Politične in gospodarske razmere v Argentini so slabe, kar seveda občutijo tudi naši rojaki. Minister Arčon in škof Jamnik sta se strinjala, da je treba narediti vse, kar je mogoče, da slovenska šola Antona Martina Slomška nadaljuje svoje delo in da se ji pri tem pomaga s finančnimi sredstvi.

**ŠE EN MINISTRSKI ODPSTOP.** Afera sodna palača še zdaleč ni končana. Po vrsti hudih pretresov in po dveh odstopih – odstopil je namreč generalni sekretar SD Klemen Žibert, premier Robert Golob pa je tudi sprejel odstop ministrice za pravosodje Dominike Švarc Pipan – na dan prihajajo nove podrobnosti, ki se navezujejo na sporni nakup novih sodnih prostorov na lokaciji Litijska 51.

**PROTEST KMETOV.** Pred stavbo direktorije za vode v Celju se je protestno zbralo več kot 100 kmetov in zahtevalo ustavitev vseh postopkov za izgradnjo suhih zadrževalnikov v Šentjurju, Šoštanj, Spodnji Savinjski dolini in v Slovenj Gradcu. Kmetje ne nasprotujejo protipoplavnim ukrepom, a menijo, da bi se jih dalo izvesti drugače. Predvsem ceneje in tako, da bi izgubili manj kmetijskih zemljišč.

### ŠPORT

**KOLESARSTVO.** Na enodnevni kolesarski dirki Clásica Jaen, ki jo je lani dobil Tadej Pogačar, je odlično dirkal Jan Tratnik. V manjši skupini je lovil ubežnika Oierja Lazkana in bil na koncu tretji.

**SMUČARSKI SKOKI.** Lovro Kos je še enkrat navdušil v Lake Placidu. Po zmagi na sobotni posamični tekmi je 24-letni slovenski skakalec osvojil še drugo mesto v nedeljo. Zaostal je le za Stefanom Kraftom.



Vir: splet

Slovenske skakalke so na mladinskem svetovnem prvenstvu zanesljivo premagale vso konkurenco. Ajda Košnjek, Jerica Jesenko, Taja Bodlaj in Tina Erzar so ves čas vodile, prednost pred drugouvrščeno Japonsko je na koncu znašala 114,6 točke.

Po 15 letih je napočil čas za slovo. Slovenska športna legenda Peter Prevc je napovedal in potrdil, da je to njegova zadnja sezona v smučarskih skokih. Zlati orel se bo poslovil konec marca na poletih v Planici.

**ATLETIKA.** Lia Apostolovski je na dvoranskem mitingu v Weinheimu v Nemčiji, kjer so tekmovali le v skoku v višino, z dvoranskim osebnim rekordom 1,94 metra zasedla drugo mesto.



## 70. jubilej Umetnostne galerije v Mariboru

### Razstava z naslovom »Spekter«

Umetnostna galerija Maribor (UGM) praznuje 70-letnico od ustanovitve v monumentalni zgradbi na Strossmayerjevi ulici 6. Ob tej obletnici je ponovno na ogled del stalne umetniške zbirke, ki je zaradi prostorske stiske večinoma v depojih. UMG, ki je bila dolgo pričakovana osrednja galerija v tem delu države, je svoja vrata odprla 7. februarja 1954. Po simbolnem nakupu slike Kapelica Ivana Groharja leta 1922 je za več kot tri desetletja zbiranje in hranjenje umetnosti 20. stoletja prevzel Pokrajinski muzej v Mariboru, ki je ob ustanovitvi predal UMG več kot 200 del. Ta pa zaradi prostorskih omejitev ne dopušča več sočasne stalne postavitve zbirke in hkrati še drugih občasnih razstav. Ta izziv galerija že vrsto let premaguje tako, da periodične postavitve prikaže v vedno novih konstelacijah del in pri tovrstnih načinih predstavitve ponudi svež premislek o zbirki ter zgodovini umetnosti preteklega stoletja v mestu, regiji in Sloveniji.

Postavitev likovnih del je ob 70. obletnici UGM zasnoval mlad oblikovalec David Tavčar, ki je v preteklem letu prečesal zbirko celotne galerije in iz nje izbral več kot 250 umetnin, ikoničnih, manj znanih ali prvič razstavljenih ter jih ob salonskem načinu obešanja po načelu barvnega spektra prezentiral v dveh dvoranah in ostalih prostorih. Naslov novo ustvarjene razstave del nosi naslov »Spekter«. Vtis naredi izredno intenzivno in razgibano avtorsko doživetje. Sam pravi, da je osrednje vodilo pri postavitvi razstave od izbora in načina predstavitve del do prostorskih intervencij.

Tavčar je velik zagovornik estetike, predan že skoraj pozabljeni obrtniški izdelavi umetelnih predmetov. Študiral je na Šoli uporabnih umetnosti na Dunaju (Universität für angewandte Kunst), smer industrijsko oblikovanje. Znan je zlasti po oblikovanju tekstila za mednarodne modne hiše in podjetja s tradicijo, interierjih in lastni blagovni znamki. V UGM je likovna dela povezal po njemu lastnih kriterijih od barv, oblik do materialnosti. Nekatere likovne ikone so postavljene v barvnem

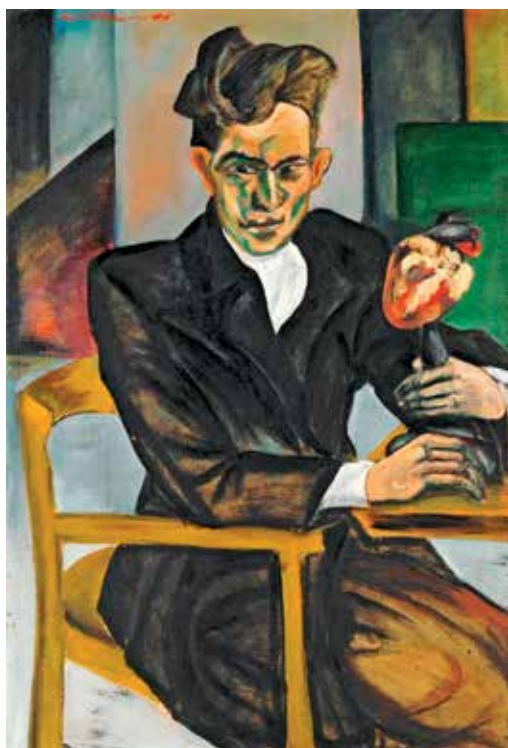


David Tavčar med ustvarjanjem razstave

spektru od rumene, zelene, modre do rdeče. Višeča platna na rumenih verigah pa so le sodobna različica zgodovine razstavljanja. Te slike so obešene pred zaveso, saj s tem ustvarijo zanimivo soočenje slike, ki je v bistvu ploščata pred volumnom, kot je zavesa. Dela na papirju je denimo povezal z idejo modre sobe. Keramični krožniki Ide Brišnik Remec so postavljeni na paspartuju navadnih kuhinjskih krožnikov. Fotografije Zore Plešnar, ki je prepotovala skoraj ves svet, so na ogled z zadnje strani. Tavčar pravi, da rad pokaže tudi zadnjo stran umetniškega dela, ki je zelo sporočilna in včasih pove o umetnini skoraj več kot sprednja. Med razstavljenimi deli lahko zasledimo tudi Petra Žmitka, bolj usmerjenega k realizmu, kljub temu da je razstavljal s slovenskimi impresionisti, zato mu včasih celo rečemo peti ali »pozabljeni« impresionist. David Tavčar z veliko mero humorja in osebnim doživljanjem opremlja svoje ambience. Tokrat je na eni strani ustvaril bariere, motilce, ki pa nam omogočajo bolj intenzivno doživljanje umetnosti. Nekonvencionalen pogled na avtorsko zbirko, ki je nastajala več kot 100 let, lahko razumemo kot razstavljalški eksperiment z neobremenjenim humorom spraševanjem o galerijskih standardih.

Glede na to, da galerija potrebuje več manevrskega prostora pri postavljanju razstav, se jim obetajo novi prostori v Centru Rotovž, ki naj bi bil zgrajen do konca leta 2025. Direktorica galerije Simona Vidmar Čelik je nedavno povedala: »V Centru Rotovž bo UGM pridobila razstavišče v velikosti približno 800 kvadratnih metrov v treh etažah in nekaj spremljevalnih prostorov. S tem se bo na Strossmayerjevi sprostil prostor za predstavitev zbirke. Tako se bo tu vzpostavila nekakšna mestna galerija, ki bo ponujala meščanom in obiskovalcem stalen stik z zgodovino umetnosti 20. in 21. stoletja. V Centru Rotovž pa bomo prirejali druge razstave in dogodke.«

Ob slavnostnem dogodku je izšel tudi bogat katalog, naslovljen 100+, v katerem so predstavljeni vrhunci iz Zbirke UGM. Prikazane umetnine so del bogatega repertoarja, ki danes šteje že več kot 10.000 del. Z izpostavljanjem posamezne umetnine so gledalce predvsem želeli opogumiti v iskanju individualnega pristopa k vsaki umetnini ter odkrivanju svojih poti med njimi. Bogastvo Zbirke UGM je v tem, da se lahko k njej znova in znova vračamo z drugačnimi očmi. Avtorice in avtorji besedil so strokovnjaki, zaposleni in bivši zaposleni v UGM. Razstava bo na ogled do 13. decembra 2025.



Ivan Čargo, Portret K. G., 1934



Tri dela Metke Krašovec na progastem ozadju



## Velikonočni obredi v Buenos Airesu

Slovenskim povojnim beguncem je prve skupne prostore nudila buenosaireška župnija sv. Julije, vendar so morali razne verske obrede obhajati po različnih cerkvah. Običajna nedeljska maša je bila v kapeli salezijanskega zavoda sv. Frančiška Saleškega na cesti Belgrano. Ko pa je leta 1956 škof dr. Gregorij Rožman blagoslovil prostore za Slovensko hišo na ulici Ramón L. Falcón, so v provizorične lesene stavbe takoj namestili tudi kapelo za verske obrede. Kapelo je sestavljal večnamenski prostor, ki ga je od prezbitarija ločevala premična stena.

Zato so obrede velikega tedna v letu 1957 lahko obhajali že v lastni kapeli in na dvorišču pred njo, saj je tem prisostvovalo več sto vernikov.

V Buenos Airesu so se obredi velikega tedna obhajali le v Slovenski hiši »na Ramónu« in v Slo-

venski vasi v Lanúsu, blagoslov žegna na veliko soboto pa je bil po več krajih, kjer so živeli rojaki. Naslednje slike prikazujejo blagoslov, ki ga je podelil župnik Janez Kalan v kraju Ramos Mejía, verjetno na vrtu restavracije Ilirija. Žal posnetki nimajo pripisanega leta izvedbe.

Imeli pa so pred veliko nočjo duhovne obnove po raznih krajih, tako po Velikem Buenos Airesu kot v notranjosti Argentine.

V Letopisu 1947–1997 avtor Jure Vombergar omenja, da je od leta 1957 dalje, zaradi reforme obredov velikega tedna in po nasvetu škofa dr. Gregorija Rožmana, odpadla velikonočna

procesija. Ta se je odvijala po dvorišču že omenjenega salezijanskega zavoda. Zato slike, ki jih v nadaljevanju priobčujemo, spadajo v prejšnja leta, ko še ni bilo Slovenske hiše.



Tudi mali deklici sta prinesli k žegn.



Skromni oltar v prvotni kapeli v Slovenski hiši.



Župnik Janez Kalan blagoslavlja prinesene dobrote.



Msgr. Anton Orehar vodi češčenje sv. Križa na veliki petek 1957.



Verniki s poljubom počastijo križ.



Msgr. Anton Orehar v spremstvu p. Cirila Petelina OCist in Ladislava Lenčka CM vodi vstajensko procesijo po dvorišču salezijanskega kolegija.



Med procesijo je pel Slovenski pevski zbor Gallus pod vodstvom dr. Julija Savellija.



Pri procesijah tistega časa so se moške in fantje razvrščali pred Najsvetejšim, žene in dekleta pa za njim. Vstajensko procesijo so imeli že na veliko soboto.



## Ostanimo modri!

### Višarsko predavanje: Slovenstvo kot sestavni in nepogrešljivi del zahodne civilizacije – 4. del

#### Udejanjenje zgodovinskih hotenj

Na osnovi *Majniške deklaracije* so novonastale stranke oblikovale koalicijo Demos. Ta je zmagala na volitvah l. 1990, čeprav bi bilo težko reči, da so bile poštene. Oblikovana je bila prva slovenska demokratično izvoljena vlada in začela se je tranzicija – vrnitev k državi svobodnih ljudi, katerih medsebojne odnose določajo tradicionalne evropske moralno-etične vrednote. Sledil je še drugi, rekel bi samoumeven korak, to je prizadevanje za neodvisno slovensko državo. In spet smo Slovenci napravili korak, ki je bil v smislu evropske civilizacije samoumeven, niso pa mu sledili v nobeni drugi državi, ki je bila na vzhodni strani železne zaves. Izvedli smo referendum, ki je s presenetljivo večino potrdil željo Slovencev po samostojni državi. Ta je bila razglašena šest mesecev kasneje: 25. junija 1991. Praktično še isti dan je sledil napad komunistično vodene Jugoslovanske ljudske armade na neodvisno Slovenijo. Jugoslovanska komunistična vrhuška ali, če hočete, avantgarda se ni mogla sprijazniti z dejstvom, da se v Sloveniji sledi volji ljudi, da se udejanjajo osnovni principi evropske civilizacije, če hočete, modrosti zahoda, ne pa njeni volji in ukazom. Tudi v tem primeru se je pokazalo, kako velika so razhajanja med normami evropske civilizacije in komunistično doktrino.

Sledila je desetdnevna obrambna vojna, v kateri je Slovenija obranila svojo samostojnost. Tudi na tem mestu bi želel izraziti svojo zahvalo in globoko spoštovanje vsem, ki so naša obrambna prizadevanja vodili ali v njih aktivno sodelovali. Po uspešni obrambi samostojne Slovenije so stekla prizadevanja za njeno mednarodno priznanje. Kljub zgodovinskim zadržkom nekaterih držav je prevladal naš argument: z neodvisno in demokratično Republiko Slovenijo smo tudi na tem delu evropske celine uveljavili vse osnovne norme evropske civilizacije. Zato je tudi do mednarodnega priznanja prišlo relativno hitro. Države zahodnega civilizacijskega kroga, tudi tiste med njimi, ki so govorile, da neodvisne Slovenije še petdeset let ne bodo priznale, so spoznale, da Republika Slovenija spoštuje tradicionalne evropske vrednote, da torej pripada njihovem krogu.

Nekoliko dlje, vse do l. 2004, smo morali čakati na članstvo v Evropski zvezi in Natu. S tem pa je bil vsaj pravno zaključen koncept slovenske državnosti, ki ga je l. 1848 postavil Franc Miklošič in je bil posodobljen v *Majniški deklaraciji 1989*.

Neodvisna in samostojna Republika Slovenija, članica Evropske zveze, je

omogočila tudi poglobljanje odnosov med Slovenci, živečimi v Sloveniji, in onimi v zamejstvu in izseljenstvu. Oblikovana je bila ideja o skupnem kulturnem prostoru. Verjamem, da bomo to zamisel skupnega v prihodnosti še poglobljali in krepili.

#### Ovire na naši evropski poti

Po vzpostavitvi demokratične, neodvisne Republike Slovenije vsaj jaz nisem videl ovir, ki bi nam preprečevale, da ne bi našim sodržavljanom zagotovili razvoja, primerljivega tistemu v drugih evropskih demokratičnih državah, materialne blaginje in kulturnega bogastva. In vendar se je taka ovira pojavila, in to ne samo pri nas, ampak tudi drugod v demokratičnem svetu, ki spoštuje osnovne norme zahodne civilizacije, ki v vsakdanjem življenju uveljavlja modrost zahoda. Ta ovira je kulturni marksizem.

Že kmalu po komunistični revoluciji v Rusiji so določeni marksistični teoretiki sprevideli, da revolucionaren prevzem oblasti, kot je bil izveden v Rusiji, v razvitejšem svetu srednje in zahodne Evrope vsaj v normalnih okoliščinah ni mogoč. Zato so iskali alternativne poti za vzpostavitev marksistične družbe. Med vidnejšimi so bili v Italiji Antonio Gramsci in v Nemčiji filozofi Frankfurtske šole Max Horkheimer, Teodoro Adorno, Herbert Marcuse in drugi. Mlajšo generacijo mislecev kulturnega marksizma je v svoji knjigi *Zablode, prevare, hujskaštva – misleci nove levice* (Družina, 2019) predstavil Roger Scruton, med njimi tudi Slovenca Slavoj Žižka. Njihova osnovna misel je, da je v državah, kjer prevladuje zahodna civilizacija, treba predhodno zrušiti ali vsaj

načeti moralno-etične norme, na katerih ta civilizacija stoji. To se še posebej nazorno vidi v njihovih prizadevanjih, da bi uničili ključne temelje zahodne civilizacije, kot so družina, narod, vera in zasebna lastnina.

Njihova osnovna teza, ki jo, če sledimo Scrutonu, lahko štejemo kot zablodo ali prevaro, je, da demokracija ne deluje, ker naj ne bi zagotavljala enakopravnosti nekaterih ekstremnih, obrobni skupin. Pri tem ne upoštevajo, da sta v zahodni civilizaciji svoboda in enakopravnost zagotovljena vsakemu posamezniku, torej tudi pripadnikom obrobni skupin. Skupine, ki jih najpogosteje nagovarjajo, so ekstremni ekologi, zaščitniki živali, pripadniki skupnosti LGBTQIA+ itd. Na tem mestu bi spomnil samo na predlog zakona o zaščiti živali, ki je sedaj v razpravi v slovenskem Državnem zboru /in je že dobil zeleno luč na matičnem odboru za kmetijstvo; op. ur./ S tem poskušajo kulturni marksisti v naši družbi ustvariti več med seboj nasprotujočih si sovražnih skupin, podobno kot je Marx takratno družbo razdelil na dva razreda: na proletariat in kapitaliste. Sovražen odnos med temi skupinami naj bi v prihodnosti omogočil marksistično revolucijo, katere cilj je uničenje demokracije in prevzem oblasti.

Nadaljnjo slabitev zahodne civilizacije si kulturni marksisti ometajo od migracij, zato jih dosledno podpirajo in zagovarjajo, še posebej, če v evropski prostor vodijo ljudi, ki ne pripadajo naši civilizaciji ali so ji celo sovražni. S tem upajo, da bodo zmanjšali delež prebivalstva, ki spoštuje moralno-etične norme zahodne civilizacije.



dr. Andrej Umek, vir: splet

Kulturni marksisti si nadalje prizadevajo čim bolj omejiti ekonomsko svobodo posameznika, in to z metodami, ki bi jih Scruton štel ali med prevare ali za hujskaštvo. Dobro se zavedajo, da inovativnost, produktivnost in kot rezultat tega visok življenjski standard, ki so vsaj v večini navzoči v zahodni civilizaciji, temeljijo ravno na ekonomski svobodi. Že najmanjši odmik od nje ima lahko težke gospodarske posledice. Zgovoren dokaz za to je občuten padec industrijske proizvodnje v zadnjem letu dni v Sloveniji. Zato zagovarjajo tezo, da je nadaljnja gospodarska rast v Evropi in Severni Ameriki iz različnih razlogov nezaželeno. Ti razlogi so najpogosteje ekološke narave. Poudarjajo tudi, da bi to zmanjšalo razlike v življenjskem standardu po svetu in odvzelo državam, ki pripadajo zahodnemu civilizacijskemu krogu po njihovem mnenju neupravičeno prednost.

Naj bo to dovolj o kulturnem marksizmu na tem mestu. Vsem, ki jih ta tema zanima, toplo priporočam dve knjižici, ki ju je napisal Alejandro Pena Esclusa, in sicer *Forum Sao Paulo in kulturna vojna* ter *Volline prevare Forum Sao Paulo*. Resda avtor pretežno obravnava uničujoče delovanje kulturnih marksistov v Južni Ameriki, ampak vzporednice z Evropo in Slovenijo so več kot očitne.

#### Ohranimo Slovenijo in slovenstvo

Če povzamem: ugotovimo lahko, da smo se današnja Slovenija in Slovenci kot narod gradili dolga stoletja na temeljih in pripadnosti zahodni civilizaciji, modrosti zahoda. Smo sestavni del te civilizacije. Prepričan sem, da Slovenci in Slovenija kot država s to civilizacijo stojimo in pademo. Zato je pomembno, da zavrnemo kulturni marksizem s tako ali podobno večino, kot smo se na plebiscitu odločili za samostojno Slovenijo in zavrnili klasični komunizem. Zato vas na koncu prosim: ostanite zavezani zahodni civilizaciji – ostanite modri.



Tone Kralj, motiv iz višarske cerkve



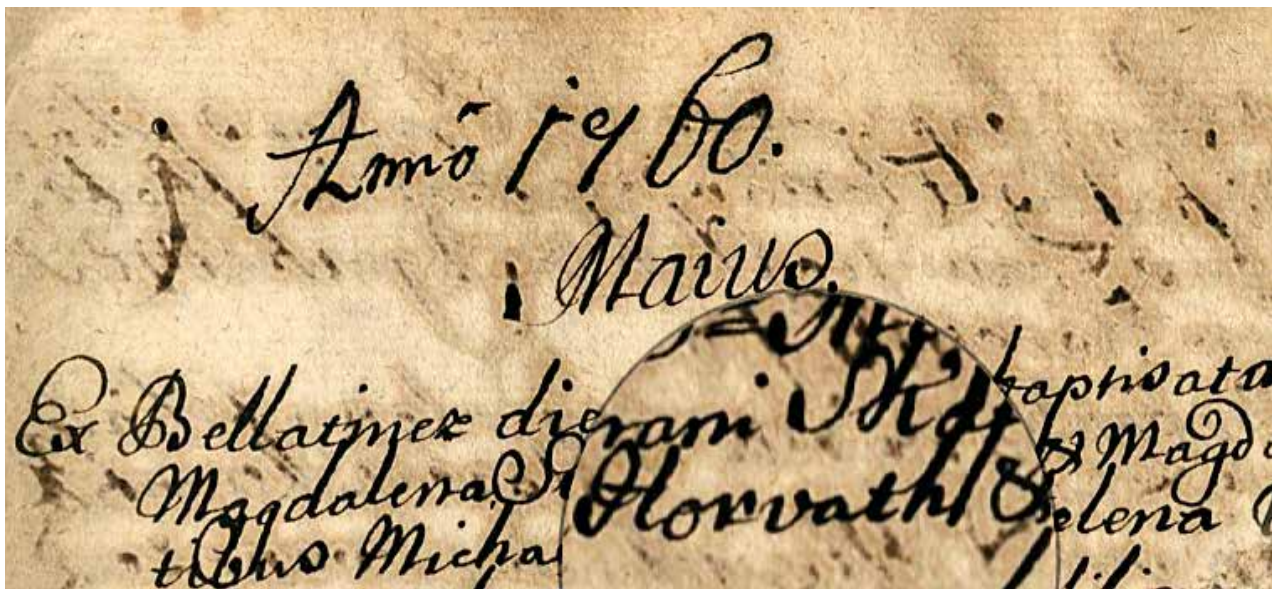
## Horvat, priseljensec iz hrvaških dežel

**D**rugi najpogostejši slovenski priimek je Horvat. Nastal je enako kot slovenski priimkovni prvak Novak. Tudi Horvat je prišlek. Gre za priseljence s Hrvaške ali iz kake druge balkanske dežele. Priseljenskih priimkov je v Sloveniji ogromno, kar kaže, da so bili naši predniki v zgodovini izjemno strpni do tujcev.

Na enak način so nastali tudi priimki Hrobat, Hrovat, Hrovatin, Hrvatič, Hrvatinič ... Horvat je v vseh državah Srednje Evrope med najpogostejšimi priimki, zato je nekakšen srednjeevropski priimkovni prvak.

Horvat je bil največkrat Hrvat, a lahko je bil tudi Srb, Makedonec, Vlah ... V času turških vpadov, ko so si muslimanski Osmani podjarmili večino hrvaških in vse srbske dežele, so namreč mnogi kristjani morali v begunstvo. Posebej po padcu Bosne leta 1463. Hkrati so zaradi turških

vpadov in bolezni po Sloveniji mnoge kmetije opustele in so bili prišleki zato nadvse dobrodošli. Največ prišlekov je bilo Hrvatov, ki so govorili slovenščini najbližji jezik in bili iste rimokatoliške vere, zato je bila tudi integracija ali asimilacija razmeroma hitra.



V najstarejši krstni knjigi župnije Beltinci je priimek Horvat omenjen že v prvem vpisu, ki je nastal 1. maja 1760. Knjigo hrani Nadškofijski arhiv Maribor.

Ni pa nujno, da so vsi Horvati neslovenski priseljenci. Možno je tudi, da je nekdo samo veliko trgoval ali kramaril po hrvaških deželah in so mu zato nadeli vzdevek Horvat.

Priimek Horvat ima več različic. Sinovi Horvata so bili Hrvatiči. V Prekmurju, kjer je priimek sicer najbolj pogost, obstaja tudi različica, ki izhaja iz madžarskega pravopisa, Horvath.

V Sloveniji je na nova leta dan 2023 živel 9255 Horvatov, največ v Pomurju. Na Hrvaškem živi 19.705 Horvatov, največ na severozahodu. Na svetu živi okoli 48.000 Horvatov: 7400 v Srbiji, 4600 v Ukrajini, 3400 v Romuniji, 2400 v ZDA, 1600 v Nemčiji, 1300 v Avstraliji, 900 v Kanadi in 700 na Češkem. Horvathov je še več, 55.000, največ v ZDA (20.000). Priimek Horváth pa nosi četrta milijona ljudi: 197.000 Madžarov in 31.000 Slovakov. Če vse tri priimke seštejemo, pridemo na tretjino milijona.

Najbolj pogosta kombinacija imena in priimka med Slovenci je Jožef Horvat. 164 jih živi v Sloveniji. Eden, gotovo najbolj znan, je politik in fizik Jožef Horvat (Žižki, 1955), prekmurski poslanec v Državnem zboru na listi Nove Slovenije (NSi). Med Slovenkami pa je na prvem mestu Marija Horvat (266), tik pred Marijo Novak (264).

V starih zapisih najdemo priimek zapisan tudi kot Horvath, Hrouat, Horobath, Chorboi, Hrvat, Hurvat, Herwath. Beseda Hrvat je staroslovenska, prvič omenjena leta 852. O samem izvoru besede je več teorij. Marko Snoj kot najverjetnejšo ocenjuje domnevo, da so besedo Slovani prevzeli od svojih iranskih sosedov ob Črnem morju. Harvat bi v iranskem jeziku pomenilo tiste, ki jim vladajo ženske. Matriarhat so imela verjetno priazovska iranska plemena. Leta 1901 pa so ob Azovskem morju našli iransko sarmatsko osebno ime zapisano v grščini: Horoathos. Zadnja teorija je leta 2019 postavil hrvaški zgodovinar Mate Božić: sedež moravskega vladarja Svetopolka (870–894) se je imenoval Grwab (vir je v arabščini), kjer so po eni teoriji živeli Hrvati pred naselitvijo ob Jadranu. Grwab nekateri strokovnjaki berejo kot Hrwat, pomeni pa utrjeno mesto, grad.

Prvič je priimek Horvat omenjen že leta 1414 v bližini Zagreba na Hrvaškem.

**Poznaš slovensko zgodovino?**  
**Reši kviz!**



Zgodovinar.si

Lepo pozdravljeni, sem Simon Purger, učitelj, zgodovinar, geograf in teolog, doma iz Polhovega Gradca. Že vrsto let delujem kot učitelj, saj želim mladim generacijam predajati znanje o bogati slovenski zgodovini in krepiti našo narodno zavest. V času epidemije covida sem svoj pouk preselil na splet, moje poučne videe mladi še danes radi gledajo.

Ker se mi zdi zgodovina zelo pomembna, bi rad tudi odrasle povabil, da osvežijo svoje poznavanje slovenske zgodovine. V ta namen sem pripravil zanimiv kviz o slovenski zgodovini, ki ga lahko rešite na spletni strani zgodovinar.si. Vesel bom, če se boste odzvali mojemu povabilu in rešili kviz. Upam, da se boste ob njem zabavali in kaj naučili. Povabim vas tudi, da pobrsirate po moji spletni strani in se z mano povežete na družbenih omrežjih (fb, ig, yt, tiktok).

Želim si, da bi na podlagi moje pobude zrasla nova skupnost ljudi, ki jim je mar za slovensko narodno zavest in imajo radi zgodovino.

S prisrčnimi pozdravi,

Simon Purger  
Zgodovinar.si



## AVSTRILIJA

## GRADEC

Naš p. Jože Lampret je bil na žalost zaradi bolezni nekaj tednov odsoten, zato nismo imeli slovenske maše. Ko smo izvedeli, da se je njegovo zdravje izboljšalo, smo se razveselili njegovega prihoda. V velikem številu smo se zbrali v Schatzkammer kapeli in navdušeni prisostvovali pri slovenski sveti maši. Veselo vzdušje se je nadaljevalo v Kolbejevi kleti, kjer smo nazdravili za njegov 75. rojstni dan. Ob tej priložnosti smo se zahvalili tudi naši Mariji Lernbeiß za njeno dolgoletno delo v naši skupnosti in ji čestitali za minuli rojstni dan. Brez nje ne bi vse potekalo tako, kot je treba. Najlepša hvala vsem, ki so pomagali pripraviti slavje.

*Cvetka Prutsch*



## BENELUKS

## BRUSELJ

### Od nedelje Svetega pisma do kolin in praznovanja slovenskega kulturnega praznika

V nedeljo, 21. januarja, ko je bila nedelja Svetega pisma, smo po nedeljski maši ob 20. uri nadaljevali druženje, najprej z udeležbo na svetopisemskem maratonu, kjer se nam je po zoom povezavi za eno uro pridružila primorska rojakinja iz Ajdovščine, ki nas je popeljala v skrivnosti Svetega pisma. Nato smo nadaljevali z družabnostjo ob domačih kolinah, ki jih župnik

vsako leto za njegov god kot nagrado ponudi pastoralnim sodelavcem. Prave domače koline pridejo iz njegovega rojstnega Dobrepolja.

V nedeljo, 4. februarja, smo po nedeljski maši imeli praznovanje slovenskega kulturnega praznika. Nastopali so otroci in mladostniki, ki se letos pripravljajo na prejem prvega svetega obhajila in birme. Pridružila se nam je tudi veleposlanica RS v Belgiji, gospa Barbara Sušnik. Hišni bend SPC in pihalni kvartet Vind Slo, ki ga sestavljajo študentje glasbe, ki stanujejo v prenovljenem SPC, sta program glasbeno obogatila.

Naša kulturna prireditev je odprla kulturni teden, ki smo ga v Bruslju poimenovali kar kulturni maraton. V sredo, 7. februarja, je bila kulturna prireditev na slovenskem veleposlaništvu v Bruslju, v četrtek, 8. februarja, naslednja v Kulturnem kreativnem kotičku, ki ga vodi glasbenica Tina Čeh, v petek, 9. februarja, je bila tretja kulturna prireditev prav tako v prenovljenem Slovenskem kulturnem centru z učenci Slovenskega dopolnilnega pouka, ki od januarja naprej poteka v novem SPC v Bruslju. V nedeljo, 11. februarja, je sklop kulturnih pri-



*Na nedeljo Svetega pisma tudi najmlajši berejo Božjo besedo.*



*Nastop učencev Slovenskega dopolnilnega pouka na kulturnem prazniku*



*Vid in Natanael recitirata Prešerna.*



*Slovenska veleposlanica v Bruslju Barbara Sušnik je nagovorila navzoče na kulturnem prazniku.*





Slovenske koline za god sv. Antona Puščavnika

reditev sklenil Eisdien, kjer sta katoliška misija in Društvo Slomšek po maši ob 15. uri v cerkvi sv. Barbare priredila proslavo ob slovenskem kulturnem prazniku.

Kot sem poudaril na enem od omenjenih dogodkov ob slovenskem kulturnem prazniku, bomo

Slovenci po svetu še dolgo proslavljali praznik naše kulture. Mladi pesnik Srečko Kosovel je točno pred sto leti, leta 1924, napisal tole misel: »Moje življenje je moje, slovensko, sodobno, evropsko in večno.« Bog daj, da bi čez sto let kdo ugotovil: Slovenci so živeli



Udeleženci na praznovanju slovenskega kulturnega praznika v kapeli SPC v Bruslju

pristno in polno, rastli so iz svojih slovenskih korenin, znali so biti sodobni in so šli najprej s časom, so trden člen evropskih narodov, niso

izgubili upanja in verjamejo v prihodnost.

Poročilo je pripravil župnik, dr. Zvone Štrubelj

FRANCIJA

FREYMING-MERLEBACH

Freyming-Merlebach – Metz

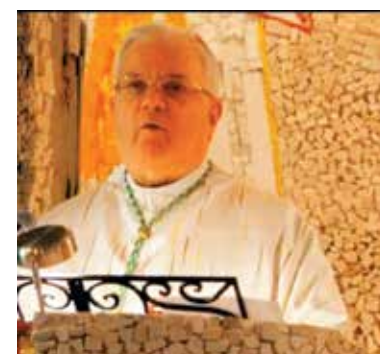
2. februarja ob šesti uri zjutraj je zatisnil svoje zemeljske oči dominikanec, upokojeni škof Pierre Raffin v petinosemdesetem letu starosti. Škofovsko službo je prevzel v Metz 1987. leta pa vse do leta 2013. 10. oktobra 1988 je sprejel papeža Janeza Pavla II. v Metz. V teh šestindvajsetih letih škofovanja je bil kar petkrat v mlinu Thicourt, kjer je tudi vodil prve duhovne vaje. Z njegovim dovoljenjem se je pričela obnova mlina. Tudi na slovensko misijo v Merlebach je rad prišel. Moram reči, da sva imela zelo dobre odnose in je naše pastoralno delo zelo cenil. Leta 2000 je preživel celo teden dni v Sloveniji,

stanoval je pri meni na Gradišču pri Trebnjem, od tod smo obiskali Bled, Brezje, Ljubljano, Pleterje itd. Še pred nekaj meseci sva se zadržala v četrtturnem pogovoru, ko smo se v stolnici poslavljali od škofa Jean-Pierra Vuillemina in se je še močno spominjal tega obiska. Posebno pri srcu mu je ostal obisk na nunciatu in sprejem pri nunciju Edmondu Farhatu. Bil je velik prijatelj Libanona, kjer je tudi kot duhovnik deloval dve leti. Gojil je ekumenskega duha. Bog naj mu bo bogat plačnik za vse dobro, ki ga je v teh letih storil za škofijo Metz kakor tudi za našo slovensko skupnost. V stolnici smo se od njega poslovili v četrtek, 8. februarja, ob 14.30. Odslej počiva v kripti ob drugih škofih, ki so delovali pred njim na tem vzhodnem ozemlju Francije.



Še zadnje slovo od škofa Pierra Raffina

11. februarja smo se zbrali ob celodnevem srečanju v Merlebachu. Skupna sveta maša in nato prijateljsko kosilo, ki je bilo tokrat tudi malce pustno obarvano. Čez tri dni bomo vstopili v postni čas. Po pepelnični sredi se v četrtek dobimo duhovniki škofije Metz v Jeanne-d'Arcu za postno rekolekcijo. Bog naj nam da v tem postnem času doživetega spreobrnjenja in globoke priprave na velikonočne praznike.



Jože Kamin

Zadnji pastoralni obisk škofa Pierra Raffina na slovenski misiji v Merlebachu



Še dobrih dvajset korakov do kripe, kjer počiva zaslužni škof Pierre Raffin.



Odnosi so bili spoštljivi, globoki, skoraj prijateljski.





Zbrani 11. februarja okrog oltarne mize na slovenski misiji v Merlebachu



Med celodnevним kosilom je vladalo pustno razpoloženje.

 NEMČIJA

## AUGSBURG

## Praznovanje Jezusovega rojstva v Ravensburgu, Ulmu in Augsburgu

**N**a sveti večer, 24. decembra lani, ob 20.30, so se rajski slovenske župnijske skupnosti v Ravensburgu zbrali k praznovanju Jezusovega rojstva. Slovesno polnočnico je vodil domači župnik Roman. V nagovoru je dejal: »Učlovečenje Božjega Sina ni izmišljena pravljica. Dogodek se je zgodil v kraju Betlehem blizu Jeruzalema, ko je Rimskemu cesarstvu v Rimu vladal cesar Avgust, in ko je bil v Siriji njegov namestnik Kvirinij. Gre za zgodovinsko potrjena dejstva, da sta se morala tudi Jožef in Marija udeležiti popisovanja ljudi v Betlehemu. Popis ljudi je zahtevala rimska država. V Lukovem evangeliju je zapisano: In, ko sta bila tam, so se Mariji dopolnili dnevi, ko naj bi rodila. In rodila je sina, prvorojenca, ga povila in položila v jasli, ker v prenočišču zanju ni bilo prostora' (Lk 2,6-7). Začela se je pi-

sati zgodovina odrešenja, nova zaveza. Jezusovo rojstvo je mejnik, ki zgodovinsko deli na čas pred Kristusom in čas po Kristusom. Nekateri, ki jih beseda Kristus moti, raje rečejo čas pred našim štetjem in čas po našem štetju.« O Detetu v jasliah je v nagovoru nadaljeval: »Želi biti naša luč in nas voditi po pravi poti. Obvarovati nas želi, da nas ne bi zaslepile druge ponudbe navideznega odrešenja, ki prihajajo od politikov, gospodarstvenikov, ideologov, vedeževalcev ali prerokov okultnih sil. Otrok v jasliah, učlovečeni Bog, nam sporoča in polaga na srce, da je vsako človeško življenje neskončno vredno, sveto in zato nedotakljivo.



Polnočnica v Ravensburgu je bila lepo obiskana.

Bog nas ima rad. Želi, da se življenja veselimo, in da ga spoštujemo. Vsak osebno nosi odgovornost za lastno življenje in življenje drugih. Do vsa-

kega življenja, pa naj bo ostarelo, na vrhuncu moči ali še nerojeno, moramo imeti spoštljiv odnos. Ne v imenu Boga in ne v imenu človeka, ki je



V Ulmu po končani polnočnici



Udeleženci praznične maše na božič, 25. decembra 2023, v Augsburgu





njegova podoba, nima nihče pravice drugemu nasilno vzeti življenja, ga enostavno ubiti. Vsako življenje je do konca sveto! To nam Jezus že iz jaslic polaga na srce.« K lepoti bo-

žičnega praznovanja so prispevale tudi božične pesmi ob spremljavi kitare. Tri ure kasneje, na isti večer, ob 23.30, je bila polnočnica tudi v Ulmu. Enak program kakor v Ravensburgu

je tudi ulmske slovenske rojake povezal v obhajanju Jezusovega učlovečenja. Po slovesni maši je v dvorani že dišalo po kuhanem vinu. V Augsburgu je bilo praznovanje boži-

ča na sam sveti dan ob 17. uri. Božične melodije, pridiga in vse dogajanje pri maši so zbranim tudi tu pričarale lepoto božičnega praznovanja.

R. K.

## MÜNCHEN

### Zlata poroka

Ivan in Marija Perkovič, ki živita v Höchenkirchnu blizu Münchna, sta že lani praznovala 50-letnico zakonske zveze, zlato poroko. Ker poročilo takrat ni bilo objavljeno v Naši luči, sta se zavzela, da objavimo spomine na lepo slavlje. Živita v stanovanju, ki sta si ga pridobila nekaj mesecev pred poroko. Kljub visoki starosti sta še vedno telesno in duhovno pri moči in sama skrbita zase. Imata dve hčeri, s katerima sta zelo tesno povezana in sta jima v veliko oporo. Kljub preobilju nalog pri svojem delu najdeta vedno čas za svoje starše.

Ivan pripoveduje: »Doma sem iz Rogaske Slatine. Nekoč smo rekli Sveti Križ, kar je še vedno po slovensko edino prav. V Nemčijo sem prišel 18. februarja 1968 v München-Hirschau. Najprej sem pet let delal v gostinstvu in takrat sva se spoznala z bodočo ženo Marijo. V Münchnu je bil ples, kjer so se zbirali Slovenci, in je prišla s svojimi sodelavkami. Tam sva se srečala.«

Marija pove svojo zgodbo: »Doma sem iz Celja in sem prišla v Nemčijo 19. maja 1969, naravnost sem v Höchenkirchen in živim od vsega začetka tu, na isti ulici. Delala sem v podjetju za elektroniko enajst let. Ko sta prišla dva otroka in nisem več mogla delati polnega delovnega časa, sem se zaposlila v gostinstvu. Pomagala sem v kuhinji polovični

čas. Več nisem zmogla zaradi dveh otrok in bolezni.«

Ivan povzame besedo: »Po petih letih sem postal šofer kamiona in prevažal za gradbeno podjetje. Vozil sem pesek. Potem sem 25 let prevažal pivo iz pivovarne v Aingu naročnikom v širši okolici. To je bilo težko delo in sem pri 65 letih zamenjal službo. Prevažal sem kruh iz Ainga v München do 70. leta starosti, ko sem se upokojil.

In še pripomni: »Poročila sva se leta 1973, 12. avgusta.«

Marija doda: »Datume imava še oba v dobrem spominu. Druge datume zgubiš, taki pa ostanejo in prav je tako, da se spominjamo vsake obletnice in se zahvaljujemo za dobrine, ki jih uživa naša družina.«

Prišli so otroci. Ivan se spominja: »Prva hčerka Brigita leta 1974 in nato Marija 1978.

Dobro je bilo, da je bilo stanovanje dovolj veliko in ni bilo potrebno iskati drugega.«

Marija še doda: »Že pred poroko sva imela to stanovanje.«

Pogovor je potekal 12. februarja 2024 in Ivan se spomni na zanimiv podatek: »Danes, prav ta dan mine-



Zlata slavljenca Marija in Ivan Perkovič



Zahvalila sta se Bogu pri oltarju sv. Leonarda.

va 56 let, odkar sem dobil pismo, da lahko pridem v Nemčijo na delo, in na pepelnico sredo, 14. februarja, bo 56 let, odkar sem začel delati.«

Ne da bi načrtovali, smo se srečali k pomenku prav na ta obletni dan njegovega izseljenskega življenja.

Spominja se podrobnosti: »Takrat je bil pustni dan 7. februarja. Prišel sem po pustnih dneh.«

In še marsikaj se je v njunem življenju zgodilo posrečeno, da sta sprejela kot dar.

Mariji se zdi zanimivo: »Bil je v Celju na isti šoli kot jaz, pa se nikdar nisva videla. Šele potem, ko sva prišla v Nemčijo, sva se srečala. Kolegice so me vabile, naj grem z njimi na ples v Angleški vrt v München. Naša

glasba je in ples. Vendar nisem šla rada med neznane ljudi. Izgovarjala sem se, da nikogar ne poznam. Pa so me le prepričale.«

Ivan: »Bilo je veliko Slovencev, ki so se tam srečevali. Med njimi moj rojak Frido Smole, ki je kasneje odšel v Stuttgart, in bil dolga leta organist in zborovodja na slovenski fari. Pomagal sem mu, da je našel stanovanje v Hirschau. Tudi več drugih Slovencev je stanovalo tam.«

Marija: »Veliko Slovencev pa tudi drugih Jugoslovanov je bilo že takrat tukaj.«

Ivana ponovno prevzame spomin na minule čase: »Pet let sem delal tam v gostinstvu. Potem sem odšel za šoferja in sem prevažal pesek pet let, pivo 25 let in nazadnje kruh 14 let.«

Kako se spominjata zlate poroke?

Marija: »Vsi smo bili zelo navdušeni. Sorodniki in prijatelji sploh niso pričakovali tako lepe slovesnosti. Nekako so mislili, da bo to neka običajna maša in pojedina. Hčerki pa sta poskrbeli za presenetljiv dogodek, ki je ostal v spominu vsem. Onidve sta nagovorili najine vnuke, da so dejavno sodelovali pri maši in slavlju. Bilo je tudi za naju lepo presenečenje in sva bila presrečna. Ne pozabno, da so bili otroci, vnuki in vnukinje tako srčno zraven in doprinesli svoj dar. Bila sva nad vse vesela. Nisva pričakovala. Sploh nisva vedela, da hčerki pripravljata vse to. Mlajša Marija naju je povabila že prej na izlet na Dunaj. Štiri dni smo bili tam. Starejša ni mogla z nami, ker je zaposlana v gostinstvu in je zanjo konec tedna nemogoče zapustiti delo.



Zlatoporočnica s hčerkama in sorodniki





Za slavje v cerkvi sta najeli pevko, ki pa je zbolela in jo je nadomestila njena sestra. Zelo lepo je pela pri sveti maši. Slovesno je bilo.«

Ivan: »Veliko sorodnikov je prišlo tudi iz Slovenije. Marijina sestra in moj brat in sestra in njihovi otroci. Kar nekaj mladih je bilo. So bili veseli, da je vse potekalo v slovenskem jeziku.«

Starodavna romarska cerkev sv. Leonarda je kraj številnih porok, srebrnih in zlatih obletnic, daleč naokrog pa je znan vsakoletni romarski shod za god zavetnika.

Marija: »Tu je veliko svetišč. Župijska cerkev stoji bolj v sredi mesta. Sv. Leonard je podružnica z bogato romarsko tradicijo in godovni praznik je znan daleč naokrog. Leonhardov shod privabi mnoge ljudi in je obenem tudi velik družabni dogodek. Praznovanje traja tri dni. Vedno smo bili udeleženi. Ljudje, ki so se odselili, prihajajo vsako leto na praznovanje. Lepo je to. Že od vsega začetka, ko sem stanovala v samskem domu za dekleta tu blizu, sem se tega udeleževala. Naš šef,

podjetnik in lastnik tovarne elektronike je spodbujal k udeležbi. Poslovno je bil zelo povezan s slovenskimi podjetji. Veliko smo delali za firme na Jesenicah in v Kranju. Poznal je našo deželo. Na naši ulici so bili vsi bloki od tega podjetja za njihove delavce. Odlična firma. Imeli smo delo in stanovanje, vse je bilo blizu, nobenih prevozov zjutraj na delo in zvečer domov. Plače sicer niso bile visoke, bilo pa je neko vzdušje vzajemnosti in smo radi opravljali svoje delo.«

In kaj je najbolj ostalo v spominu s praznovanja zlate poroke?

Marija: »Prišlo je lepo število sorodnikov iz Slovenije. Moja sestra in njegov brat in sestra in njihovi otroci. Vsi sorodniki niso mogli priti, veliko pa jih je bilo. Naju je zelo veselilo. Najlepši dar pa sta nama pripravili hčerki s svojima družinama. Vnuki so tako lepo sodelovali, za kar imata zaslugo onidve. Zelo sva ponosna na vnuke in sva hvaležna za res lepo obhajanje najine zlatoporočne slovesnosti.«

J. P.

## SEVERNO PORENJE-VESTFALIJA

Kar lepo število rojakov iz Severnega Porenja se je 25. decembra zbralo v cerkvi sv. Marije v Hildnu, kjer je župnik Gregor Šemrl daroval božično mašo. Prelepo je zvenelo ljudsko petje božičnih pesmi, katero je na orglah spremljala Danica Ban-Schroers.

Božično petje se je nadaljevalo tudi po maši, ko smo napolnili prostor za druženje, kjer je bilo poskrbljeno za bogato obložene mize s prazničnimi dobrotami. Velik Bog lonaj vsem dobrotnikom, župniku Gregorju pa, da z veseljem vsaj občasno prihaja med rojake v Porenje.

Danica Dyllong



Pri božični maši v Hildnu



Sveto mašo je daroval župnik Gregor Šemrl



Prijetno druženje po maši v Hildnu



Praznične dobrote

## STUTTART

### Pastoralni dogodki župnije Stuttgart

Dragi prijatelji, pozdravljeni. V zadnjih tednih se je pri nas v Stuttgartu dogajalo veliko pastoralnih obveznosti. Začeli smo s slovensko šolo in vrtcem, ki ga bo vodila gospa Melanie. To je zelo pomemben pastoralni korak za našo slovensko župnijo. Vzgoja in izobraževanje naših mladih slovenskih družin mi bo sedaj prioriteta mojega pastoralnega dela, vse dokler bom še v Stuttgartu. Andrej in Tomaž sta organizirala tombolo in lepo srečanje v dvorani naše župnije, kjer so se naši verniki družili ves večer. An-



Vzgojiteljica Melanie, ki bo skrbela za vzgojo mladih v župniji Stuttgart.



Andrej in Tomaž vodita tombolo.





Tombola in večerja v slovenski župniji Stuttgart

drej in Tomaž, hvala vama za vajin trud in skrb in za opravljeno delo. Na obisku smo imeli predstavnico Ruske pravoslavne cerkve Polino Katarino, ki se je prišla zahvalit za vso pomoč in dobre ekumenske odnose med našimi župnijami. Zakonca Tomec sta praznovala 50 let poroke in slavje je bilo zelo lepo in prijetno. Draga zakonca Tomec, hvala vama za pričevanje o krščanskem zakonu, da je v življenju vredno biti vztrajen in da če dva živita in delata za skupno dobro in za dobro družine, je to potem blagoslovljeno od Boga. Imata lepo družino in lep dom, zato pogumno naprej in Bog vaju blagoslovi. Iz naše skupnosti se je poslovil Franc Kočnik, mož, oče in dedek, ki je vse življenje dobesedno garal za svojo družino. 42 let je delal pri Mercedesu in si ustvaril lepo družino in zgradil dve hiši, eno tukaj v Stuttgartu, drugo v Sloveniji. Bil je pokončen človek z velikim srcem. V svojem življenju je naredil veliko in tudi veliko pretrpel zaradi bolezni. Dragi Franc, pogrešam vas in dobri Bog naj vam da večni mir in pokoj.

Ob tem se spomnim pokojnega papeža Benedikta XVI., ki je mladim kristjanom namenil besede že na začetku svojega pontifikata. Le nekaj dni pred svetovnim dnevom mladih v Kölnu, avgusta 2005, je v svojem prvem intervjuju za Radio Vatikan na preprost in iskren način mladim želel povedati, da je lepo biti kristjan. »Želel bi, da bi razumeli, da je lepo biti kristjan,« so bile papeževe besede. »Splošno razširjena predstava je, da se kristjani morajo držati zapovedi, prepovedi, načel in podobno ter da je krščanstvo nekaj težkega in neznosnega za življenje in da je več svobode brez vseh teh bremen. Jaz pa bi želel razjasniti,« nadaljuje papež, »da biti podprt z veliko ljubeznijo in razodetjem ni neko breme, ampak so krila, in da je lepo biti kristjan.«

Lepo je biti kristjan. Trditev, ki nasprotuje mnogim oguljenim frazam, ki jih ponavljajo tisti, ki o evangeliju in življenju Cerkve hranijo le kak dolgočasen spomin na verouk, ali pa gojijo svojo vero ob medijskih novicah ali prek Youtuba. Benedikt XVI. pa mlade vabi, da Jezusa doživijo neposredno. Vabi jih, da ga spoznajo v prvi osebi in kot Osebo ter jim zagotavlja, da bodo spoznali, kako njegova »pravila« spreminjajo življenje na bolje: »Deset zapovedi, na katere Jezus pokaže, je samo ena jasna zapoved – zapoved ljubezni. To so pravila ljubezni, ki kažejo pot ljubezni z osnovnimi točkami: družina kot temelj družbe, življenje, ki ga je treba spoštovati kot Božji dar, red spolnosti ter odnosa med moškim in žensko, družbeni red in resnica.« In če izbrati Jezusa pomeni odpovedati se tako imenovani svobodi, ki je brez obveznosti, ali odpovedati se kratkotrajnim ekstazam, ki jih



Zakonca Tomec sta praznovala 50 let poroke.

dajeta alkohol ali droga, imajo take odpovedi svoj razlog. Kot atleti, ki se zavedajo, da priprave na olimpijado zahtevajo tudi odpovedi in trud: »Premagati trenutne skušnjave z odpovedmi, iti naprej proti dobremu, ustvarja resnično svobodo in življenje dela dragoceno. V tem smislu moramo spregledati, da brez ne-ja določenim stvarjem ne more zrasti velik da pravi resnici.«

Nato je rekel svojim učencem: »Zato vam pravim: Ne skrbite za življenje, kaj boste jedli, in ne za telo, kaj boste oblekli. Saj je življenje več kot jed in telo več kot obleka. Pomislite na vrane: ne sejejo in ne žanjejo. Nimajo ne shrambe ne žitnice, in vendar jih Bog hrani. Koliko več kakor ptice ste vredni vi! Kdo izmed vas pa more s svojo skrbjo podalj-

šati svoje življenje za komolec? Če torej ne zmorete niti najmanjše reči, kaj ste v skrbeh za drugo? Pomislite na lilije, kako rastejo. Ne delajo in ne predejo, toda povem vam: Še Salomon v vsem svojem veličastvu ni bil oblečen kakor katera izmed njih. Če pa Bog tako oblači travo na polju, ki danes obstaja in jo jutri vržejo v peč, koliko bolj bo vas, maloverni! Zato tudi vi ne iščite, kaj boste jedli in kaj boste pili. Ne delajte si s tem skrbi! Vse to namreč iščejo narodi sveta. Vaš Oče vendar ve, da to potrebujete. Iščite njegovo kraljestvo, in to vam bo navrženo. Ne boj se, mala čreda, kajti vaš Oče je sklenil, da vam da kraljestvo. Prodajte svoje premoženje in dajte vbogajme. Naredite si mošnje, ki ne ostarijo, neizčrpen zaklad v nebesih, kamor se tat ne pri-



Gospa Polina iz ruske župnije na obisku v Slovenskem domu



Župnik Kalamar in gospod Martin Retelj na pogrebu





Pokojni  
Franc Kočnik

bliža in kjer molj ne razjeda. Kjer je namreč vaš zaklad, tam bo tudi vaše srce« (Lk 12,22-34).

Bogu moramo zaupati, da bo poskrbel za nas. Z gotovostjo namreč vemo, da bomo, dokler smo zakoreninjeni v taki ljubezni in zaupa-

nju, vedno pod varstvom Boga, ki je v nebesih, da bomo obvarovani zla in nam nikdar ne bo manjkalo ničesar, kar potrebujemo, čeprav je videti, da propada vse, kar imamo. Nehajmo se ubadati z zadevami, ki so daleč od nas ... Milost ima svoj

čas. Prepustimo se Božji previdnosti in varujmo se, da bi jo prehitevali. Pri delu me tolaži misel, da sem vedno sledil veliki Božji previdnosti in da se nikdar nismo podajali tja, kamor nas Previdnost ni klicala.

*Poročilo pripravil: Aleš Kalamar*

## SRBIJA

### MUŽLJA

#### Polnočnica v Mužlji

Božič je dan, ko se zbere družina, če je le mogoče, četudi so po svetu raztepeni. Na božični večer bi se zopet radi srečali, tako kot v mladosti: da se malo pogovorijo, skupaj zapojejo in molijo, in če je le mogoče, grejo skupaj k polnočnici. Podobno razpoloženje vlada tudi po slovenskih društvih, ki so vzklila po vsem svetu. V Srbiji po demokratičnih spremembah, ko je padla vlada Slobodana Miloševića, po velikih mirovnih demonstracijah, ki so dosegle vrhunec 5. oktobra 2000. Vodil jih je mladi in karizmatični Zoran Džindžić, ki je s svojo široko vizijo odprl tej od osvajalnih vojn izmučeni deželi resnično pot k miru, napredku in povezovanju z ostalimi evropskimi narodi. Ta svoj pogum je moral plačati s svojim življenjem, saj so ga zarotniki že poldrugo leto za tem umorili. Verjetno je od njegovih zamisli le malo uresničenih. Dejstvo pa je, da od takrat tukaj ni vojne, že čelega četrto stoletja, kar za balkanski sod smodnika niti ni malo. Saj je divjala na teh prostorih nazadnje leta 1991 in jo še mnogi pomnijo tudi v Sloveniji. Kot izpolnitev njegove zaobljube se je smel vrniti v srbske šole verouk, in sicer ga imajo vse tradicionalne veroizpovedi: pravoslavci, protestanti (reformirani in evangeličani), židje, muslimani in katoličani. To smo opazili zlasti na podružnici Ečki, kjer so

vsi katoliški otroci prihajali k šolskemu verouku, dokler jih je kaj bilo: lani je bila zadnja skupinica domačinov tudi pri birmi. Mir in verska svoboda sta prinesla blagoslov tudi Vojvodini. Če ljudje tukaj marsikaj kritizirajo, nam ne primanjkuje verske svobode in velikih možnosti, ki so vse premalo izkoriščene.

V tem času so začela nastajati tudi slovenska društva po Srbiji in Vojvodini: v Beogradu društvo »Sava«, v Vršču »Kula«, v Novem Sadu »Kredarica«, v Zrenjaninu – nekdanjem Bečkereku – pa je 11 ustanovnih članov ustanovilo leta 2001 Slovensko društvo Planika (Društvo Slovenca Planika), ki je bilo od vsega začetka tesno povezano s Katoliško cerkvijo. Tako je nadškof in metropolit Stanislav Hočevar blagoslovil društvene prostore in imel prvo slovensko mašo leta 2004 v bečkerečki stolnici, kjer so pri petju sodelovali mužljanski verniki – prav tisti, ki so podpirali slovensko mašo v podružni cerkvi svetega Dominika Savia – in tam je bila najprej tudi polnočnica. Društvu sta bila naklonjena salezijanca Stanko Tratnjek in podpisani, zlasti v pripravi na velikonočno in božično mašo. Letos je bila že dvajseta slovenska polnočnica v župnijski cerkvi Marijinega imena. Slovenci že tarnajo, da po našem letošnjem odhodu iz Mužlje društvo ne bo imelo več takih možnosti – kar je zelo verjetno, saj od tukajšnjih pastoralnih delavcev druge narodnosti podpore niti doslej ni bilo.



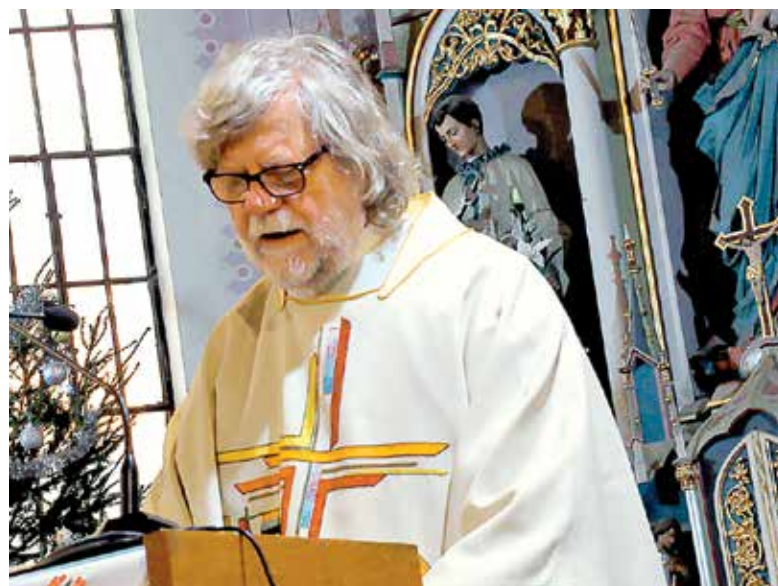
*Andža Sarvaič, Ana Ludoški in Martina Drča so prve prispele k maši (dame imajo prednost).*



*Poleg rednih obiskovalcev maše smo opazili letos precej novih obrazov.*



*Jaslice so še izvirne iz 1902 (umetniška šola Ferdinanda Stuflesserja iz St. Grödna na Južnem Tirolskem; imajo srečo, da jih ni »popravila« površna »restavracija« kot druge kipe).*



*Maševal in lepo pridigal je salezijanec Rafo Pinosa.*





Letos so nam mladi člani društva priredili lepo presenečenje, saj se jih je precej udeležilo polnočnice. Mašo je vodil slovenski salezijanec Rafo Pinosa, ki je imel spodbudno pridigo. Jezusovo rojstvo nas spodbuja k odpiranju naših sebičnih src Božji vsemogočni dobroti, da jih napolni z milostjo odpuščanja in sprave, miru, sodelovanja in ljubezni. Med mašo je igral na harmonij kantor Saša Fogaraši, berilo je brala predsednica društva profesorica Milena Spremo, prošnje pa je prebrala profesorica Ana Ludoški.



Berilo je prebrala predsednica Milena Spremo.



Profesorica Ana Ludoški je prebrala prošnje za vse potrebe.

Po maši je bilo druženje v župnišču, kjer so mladi dobili božična darila in zaslužili veliko pohvalo: takoj nato so imeli športno tekmovanje v Bečkereku. Sledilo je prijetno druženje ob dobrotah, ki so jih prinesli člani društva. V veliko veselje mi je bila tudi navzočnost soročnikov pokojne Pavle Milovanovič, rojene Brenčič, ki so se zadnje čase morali spopadati s hudimi nevšečnostmi.

Na koncu vse bralce pozdravljamo iz ravne Vojvodine z božično spodbudo za mir, spravo in sožitje.

Prelepa noč, izlivaj mir  
v nemirna srca vseh ljudi.  
Bog, naša moč, veselja vir  
v ubožnem hlevcu se rodi.  
Pozabi bol, odženi greh,  
zaupaj mu skrbi!

Opolnoči se zažari  
doslej teman nebesni svod.  
Množina angelov pojoč  
se proti zemlji razvrsti.

In slavo Bogu pojejo,  
ki usmili se ljudi.

Zatorej bratje, tudi mi  
iz spanja hitro vstanimo.  
Se proti Betlehemu zdaj  
vsi trumoma odpravimo!  
Odprimo srca in roke  
podajmo si krepko.

Sovrašstvo zdaj preneha naj,  
ljubezen mnogo lepša je!  
Pač mir na zemlji vlada naj,  
ki Dete ga prineslo je  
na zemljo vsem, ki verni so  
in blagega duha.

Janez Jelen, SDB



Letos se je zbralo pri maši največje število doslej, prvič pa mladi iz šole slovenskega pouka.



Večina udeležencev polnočnice se je v cerkvi slikala za spomin.



Otroci pod varstvom Brezmadežne se veselijo božičnih daril.

## Z G O D B A

► Lloyd DOUGLAS

### Njegova suknja – Dvajseto poglavje

»Ali misliš Tiberiju povedati, da hoče Jezus zavladati nad vsem svetom?«

»Ne v tej obliki. Rekel mu bom, da Jezus, ki so ga umorili, živi. Potem naj pa sam sklepa.«

»Pazi, kaj boš pravil noremu starcu,« ga je svaril Galio. »Dovolj je zmešan, da ti bo verjel. Ali pa veš, da te lahko kaznuje, če mu boš kaj takega poročal?«

»Več kot ubiti me ne more,« je mirno odvrnil Marcel.

»No, za mladega človeka, ki si želi kaj doseči, je tudi tako lahka kazen, kot je smrt, lahko zelo huda.«

»Oče, mirno ti rečem, smrti se ne bojim. Življenja z grobom ni konec.«

»To upanje je že staro, sinko moj. Nesreča pri teh sanjah je le ta, da ni nobenega dokaza, da so resnične. Nihče se še ni vrnil, da bi o tem kaj povedal.«

»Pač, oče, Jezus.«

Galio je globoko vzdihnil in zmajal z glavo. Po kratkem premolku je vstal; vstal je tudi Marcel in oče je položil sinu roki na rame.

»Pojdi k cesarju,« je rekel živo, »pa mu pripoveduj o tem galilejskem preroku. Ponovi njegove modre izreke. Tiberiju bo dobro delo, če mu bodo

šli do srca. Zaradi mene, pripoveduj o njegovih čarovnijah. Bolj ko so neverjetne te zgodbe, prej ti jih bo verjel in vseč mu bodo. To naj bo dovolj.«

»Ali naj o Jezusovem vstajenju molčim?« je vprašal spoštljivo Marcel.

»Kaj bi govoril o tem? Saj veš, da cesar že več ko dvanajst let ni pri pravi pameti in to je znano vsemu Rimu. Obkroža se z zvezdogledi, razlagalci prerokb in vedeževalci, od katerih so nekateri navadni sleparji, drugi pa nevedneži. Če boš pripovedoval cesarju, kar si pravkar povedal meni, boš opica več v njegovem zverinjaku.«



Zdravilo je bilo krepko, a Marcel se je samo smehljajal.

»Pomisli,« je nadaljeval oče, »da te čaka sijajna prihodnost, če hočeš – vse pa se ti lahko izmakne, če boš krenil po tej poti. To bi bilo usodno za nas vse. In kaj bi rekla Diana? Iz srca te ljubi. Ali ti ni nič do nje?«

»Pa še koliko in zelo me boli, če jo bom moral razočarati. Toda izbirati ne morem. Prijel sem za plug in se ne morem ozirati nazaj.«

»Počakaj, da jo boš videl.«

»Po tem že ves hrepenim, oče.«

»Ali boš skušal na Capriju govoriti z njo prej kot s cesarjem?«

»Da, če bo le mogoče.«

»In si že vse pripravil za na pot?«

»Da, Demetrij je za vse poskrbel. Še nocoj se bom odpeljal.«

»Prav. In zdaj pojdiva na vrt. V hlevih še nisi bil.«

»Trenutek, oče. Zdaj se ti pač zdi, da je steklo vse po tvojih željah in jaz bi bil srečen, če bi lahko ubogal tvoj svet. A nisem svoboden, da bi ga ubogal.«

»Nisi svoboden – kako to?«

»Čutim, da sem dolžan poročati cesarju tudi o Jezusovi zopetni vrnitvi.«

»Zaradi mene, če že mora biti,« je rekel oče ostro. »Toda potem oriši stvar kot govorico, ki kroži med ljudmi. Saj vendar ni treba cesarju razlagati, da to verjameš tudi sam. Domnevni dolžnosti lahko zadostiš, če rečeš, da nekateri ribiči mislijo, da so ga videli. Iz lastne skušnje tega menda vendar ne veš. Ti sam ga nisi videl.«

»Stal sem poleg moža, oče, ki ga je videl. Videl sem, kako je strmel vanj.«

»Pa misliš, da je to že dokaz?« se je rogal senator.

»V tem primeru, da! Bil sem priča, ko so nekega Grka zaradi vere v Jezusa kamenjali. To je bil pogumen mož, ki je bil pripravljen dati življenje za stvar. Poznal sem ga in mu zaupal. Ko so že vsi mislili, da je mrtev, se je dvignil, se nasmehnil in vzkliknil: »Vidim ga! In jaz vem, da ga je res videl.«

»Toda tega ti vendar ni treba praviti Tiberiju!«

»Pač, oče! Ker sem slišal in videl, bi bil strahopetnež, če bi ne povedal tudi tega! Zakaj tudi sam sem kristjan! Ne morem drugače!«

Galio ni več odgovoril. S povešeno glavo in ne da bi se bil ozrl, je počasi odšel iz sobe.

Potrt, ker je očeta razočaral, je pohitel Marcel v senčnico, kjer ga je gotovo čakala Lucija. Videla ga je, pa mu je skočila naproti, ga prijela pod roko in ga veselo potegnila na svoje najljubše mesto.

»Kaj se je zgodilo?« je vprašala in mu stresla roko. »Si se sprl z očetom?«

»Užalostil sem ga,« je zamrmral Marcel.

»Menda nisi začel spet s tisto strahotno jeruzalemsko zgodbo, zaradi katere si prejšnje leto zbolel?«

»Ne, ljuba moja. Pravil pa sem mu o tistem možu in tudi s teboj bi se rad pogovoril o njem.«

»Ne, hvala, bratec! O tem nočem slišati besed! Zadnji čas je, da ga pozabiš. Bambo, sem! Igraj se z njim, Marcel, saj te komaj še pozna!« Kujavo je našobila ustnice. »Tudi jaz te še komaj poznam. Ali ne boš nikdar več srečen? Tako sem bila vesela, da od veselja spati nisem mogla! Zdaj pa se te spet loteva žalost!« Solze so ji stopile v oči in proseče je rekla: »Prosim, Marcel!«

»Oprosti mi, sestra!« Objel jo je. »Pojdiva h konjem ... Hajdi, Bambo!«

Bambo je mahljal z repom in se pustil čohati po glavi.

\*\*\*

Cesar se že nekaj dni ni počutil dobro. V začetku aprila je hotel pokazati, kako odporen je še, pa se je napotil v močnem dežju proti vili, ki so jo zidali, in si nakopal prehlad.

Navadno bi bil cesar bolj pazil in skrbel za svoje načeto zdravje, a odkar je dosegel drugo mladost ali drugo otroškost, je sedel z Diano ves premočen v novi stavbi, nato pa jo je mahnil proti Jupitrovi vili, trdeč, da je sprehod po dežju na moč prijeten in da se počuti kot riba v vodi. Kljub temu pa je kihal osebnemu strežaju v obraz.

V hiši so bili vsi prepričani, da je mlada Galova hči sicer po nedolžnem, a prav zares vzrok teh in drugih predrznih norčavosti postaranega cesarja. Sicer so si pa nad lepim dekletom vsi belili glavo. Ko je Diana pred letom dni prvič prebila nekaj časa s starim očetom, so vsi caprijski prebivalci, razen ljubosumne cesarice Julije, z veseljem pozdravili oživljajoči vpliv, ki ga je mlado dekle imelo na cesarja. Kar nor je bil na Diano in to je vplivalo nanj kot čudež. Da bi njej ugajal, je živel zmerneje, kar se je poznalo ne samo pri jedi in pijači, ampak tudi v delu in besedi. Bolj redko se je upijanjal, napadi divjanja so bili redkejši in blažji in spet je pazil na svojo obleko.

Vse, ki jim je bil čas službe odvisen od cesarja, so bili presrečni, in to je zadevalo na Capriju skoraj vse: ministre in zdravnike, pevke in plesalke, vedeževalce in pesnike, umetnike in svečenike, vojščake in rokodelce in tristo služabnikov, sužnjev in osvobodencev. Dalj ko bo cesar živel, bolje bo zanje in bolj ko bo zadovoljen, lažja bo služba. Tako se je Diana zelo priljubila in pesniki so jo slavili s številnimi pesmimi.

Toda začelo se je šušljati, da cesar izgoreva v čaščenju svoje vnučkinje. Ves dan ji je bil za petami, ob vsakem vremenu je nadzoroval vilo, ki po šestih mesecih še zdaleč ni bila gotova, čeprav je na njej delalo vsak dan prek sto delavcev. Vila se cesarju kratko malo nikoli ni zdelala dovolj dobra in lepa.

Nekaj časa se je Diana še veselila splošne naklonjenosti. Čeprav je bila dovolj pametna, da bi v tem opravljenem svetu komu zaupala, so vendarle vsi mislili, da se nadarjeno in lepo dekle zadržuje na Capriju proti lastni volji. To so potrjevale tudi Dianine objokane oči, ko se je njena mati Pavla vračala domov z obiskov, ki so bili vse bolj pogosti. Biti cesarjev ljubljenec ima sicer svoje dobre strani, vendar je to veliko premalo, da bi bil to mlademu človeku glavni namen.

Počasi se je spletla okrog Dianine prihodnosti prava legenda. Cesarjev osebni strežnik je zaupal poveljniku straže, da ljubi hči legata Gala sina senatorja Galia, kar pa naj bi bilo brezupno, ker mladi tribun ni pri zdravi pameti in so ga morali poslati na tuje. To se je hitro razvedelo.

Sicer pa se ni nihče več zmenil za Dianino mišljenje in njene želje razen Julije, ki je našla pomočnike in poti, da je prebrala sleherno pismo, ki ga je dekle napisalo in prejelo. Šušljalo se je, da daje Julija ta pisma prepisovati za Gaja. Vsakokrat, ko se je polastila kakega Dianinega pisma, je odpotoval k princu poseben sel z zvikom.

Gaja vso zimo ni bilo na Capri. Ob novici, da se cesar ne počuti posebno dobro, pa je proti kon-

cu aprila prihitel in se delal zelo zaskrbljenega. Tiberij je priredil Gaju na čast velike gostije, ki se jih je udeleževal tudi sam kot razvalina cesarskega dostojanstva. Na njegovi desni je sedela Julija, načičkana in obložena z okrasjem, da je delovala še bolj hladno, mrliško. Za cesarskega moža se sploh ni zmenila, temveč se je popolnoma posvečala Gaju, ki je sedel njej nasproti. Njemu pa je bilo prav malo mar za njene ljubeznivosti in se je poželjivo obračal k Diani, ki je sedela na cesarjevi levici. Hladno in preudarno je sprejemala njegove predrzne poglede, kakor bi se ukvarjala z napisom na starem spomeniku.

Nihče ni niti z najmanjšim znamenjem pokazal, da je to preočito, a vsi so se veselili tega prizora razen Celije, lepe in lahkožive žene tribuna Kvinta in nečakinje dolgoletnega cesarjevega svetovalca Sejana. Če bi Diana Gaju le namignila, da mu je naklonjena, bi jo bila Celija zmožna ubiti. A tudi Dianin ponosni in hladni obraz je dražil Celijino jezo. Le kaj si mlada hči legata Gala domišlja? Stari možak, princ, ki ga vodi na vrvici kot kužka, bo lepega dne umrl, in kaj bo z Diano potem?

Zadnji teden je prinesel Celiji veliko razočaranja. Odkar je bil njen mož s pomembno državniško nalogo v tujini, je bila Celija do nedavnega v središču prinčeve pozornosti. Najprej je mislila, da se hoče Gaj s tem prikupiti Sejanu, ki je krepko držal v rokah cesarsko mošnjo. Ko pa so postali Gajevi obiski v njeni vili nekaj vsakdanjega, ji je stopilo prinčevo prilizovanje v glavo in je začela gledati na nekdanje prijatelje zviška, ti pa so razmišljali, kako bi se ji maščevali. Celija je upala, da bo princ zaupal njenemu možu v tujini kakšne nove naloge, zdaj pa se je razvedelo, da se bo Kvint kmalu vrnil. Nazadnje pa se je pridružilo še to, da je imel Gaj oči in ušesa samo še za Diano.

Zadnji dan obiska pri cesarju je ukrenila Celija tako, da je ostala za nekaj trenutkov s princem na samem. Zasula ga je z očitki in vprašanjem, zakaj se je nenadoma do nje tako ohladil.

»Mislila sem, da me imaš rad,« je tožila.

»Posebno če imaš rdeč nos,« je zagodel. »Ne bodi no smešna.«

»Ali bi ne mogel Kvinta spet kam poslati?«

»Tega osla? Zaupali smo mu pomembno državniško nalogo, pa se je dal pred neko grško gostilno pretepsti od neborozenega sužnja.«

»Tega ne verjamem. Zgodbo si je nekdo izmislil, da bi Kvintu škodoval! Prepričana sem bila, da si njegov prijatelj.«

»Pah! Kvint vidi edinega prijatelja v zrcalu! Bi mu bil mar nataknil rogove, če bi v mojih očeh kaj veljal?«

»Saj si me imel res rad,« je zajokala, »dokler nisi prišel semle in se zatelebal v Galovo hčer! Mar ne vidiš, kako te ta ošabno prezira?«

»Le pazi se, da ji kaj ne storiš,« je preteče zavpil Gaj in jo pograbil za roko. »Raje pozabi nanjo in bodi zadovoljna, da se ti vrne mož. Ti pa Kvint spadata imenitno skupaj!«

»Tako si upaš govoriti z menoj?« je zakričala vsa iz sebe od jeze. »Kako se boš počutil pred Sejanom, če mu povem, da si postopal z menoj kakor z navadno vlačugo?«

»Kako se boš pa ti počutila, če mu jaz to povem?«

Nato se je Celija zatekla po tolažbo k cesarici. Julija se je kar cedila od prisrčnosti in Celija se ji je le prerada dala izprašati.

Se nadaljuje





Zvončki za materinski dan, foto: Tatjana Splichal

## MALO ZA ŠALO

»Vol in krava se pase na travniku. Toni, kaj je v tem stavku napačno?« vpraša učitelj.

»Krava bi morala biti omenjena prej, saj je dama,« se odreže bistri Toni.



Učitelj je med odmorom prosil Petra, če stopi čez cesto do peka in mu prinese tri rogljičke.

»Pa še sebi kupi enega.«

Kmalu se Peter vrne, slastno je rogljiček in učitelju vrne preostali denar.

»Imeli so samo en rogljiček,« pojasni.



»Zakaj stojiš z zaprtimi očmi pred ogledalom?«

»Rad bi videl, kakšen sem, kadar spim.«



Miha zvoni pri Andreju in ta mu noče odpreti.

»Pri nas ni nikogar doma,« zakliče.

»Še dobro, da nisem prišel,« odvrne Miha.



Mož besen pride k ženi in ji pravi:

»Lahko bi mi povedala, da se je najin sin začel učiti igrati violino ...«

»Saj slišiš.«

»Slišim. Ampak najprej sem eno uro mazal vse škripajoče tečaje od vrat.«



Miha se je vrnil iz Londona.

»Si imel s svojo angleščino v Londonu kakšne težave?« so ga spraševali prijatelji.

»Jaz nobenih,« je odvrnil, »ampak videti bi morali Angleže!«



Andrej je v šoli nagajal in učiteljica je rekla:

»Samo en teden bi bila rada tvoja mama!«

Andrej je odvrnil:

»Bom vprašal očeta, mogoče bo šlo.«



Marjanca je zaljubljena v zdravnika. Nekega dne pride k njemu na pregled.

»Kaj vas boli, gospodična?« jo vpraša.

Marjanca ga zaljubljeno gleda in pravi:

»Kar vi hočete, doktor.«

## KRIŽANKA

KRIŽANKA 2403	DEJANJE SKAKALCA NA TEKMI	JELEN Z LOPATASTIM ROGOVJEM	ŠPANSKI NAVIJAŠKI VZKLIK NA TEKMAH	PRIZNAVANJE BOGA	GRŠKA MUZA PASNIŠTVA	MOŠKO IME	20. ČRKA ABECEDE	DRUŽABNO SREČANJE OB ČAJU	ŽENSKO IME	NOSAN URŠA	NEPOKRIT PROSTOR RIMSKIH HIŠ
NAŠ JEZIK											
NEVARNA BOLEZEN							MOČNA KARTA VELIKA DRŽAVA				
ZDRAVNIŠKI POSEG										RADIJ METER	
KOVAČ ANTON			GR. BOGINJA MODROSTI ZASEDENI POLOTOK						OSEBNI ZAIIMEK OKORN DORA		
ŽENSKO IME	TONE KRALJ POLJSKA ROŽA			KISIK ŠPORTNIK		SPODNJI DEL POSODE SKAKALKA PREVC				11. ČRKA ABECEDE ORGAN VIDA	
NEENAKOMEREN UTRIP SRCA											DUŠLJIV, STRUPENI PLIN
12. ČRKA ABECEDE		ZALITA KOTANJA VAS PRI TRŽIČU									ZAČIMBA BREZTELESNO BITJE
PISNA SPOROČILA	KALIJ ANTIČNO IME ZA PTUJ		ŠPANIJA NASELJE PRI VELENJU				BRIT. PRINCESA DIANA ŽENSKO IME				KISIK DVIGNJEN PROSTOR ZA NASTOP
PRVA ŽENA											
RUSKI PISATELJ											SL. NUKLEAR. ELEKTRARNA PROSTORI V HIŠI
DREVESNA VRSTA						MOŠKI GLAS MED NAMI POVEĐANO				ENAKA SOGLASNIKA NEBESNI POJAV	
VANADIJ		GLOBOKA NEZAVEST ZVEZA NARODOV									20. ČRKA ABECEDE OBLONŠEK LUDVIK
IVAN ZADNIK			DOLĚNC NEŽA TELEFON				DNEVNA JED ZA ENEGA ČLOVEKA KISIK				
PRIPADNIK SLOVANSKEGA PLEMENA											PRVOTNA PRIPADNOST

## REŠITEV KRIŽANKE št. 2402

KRIŽANKA 2402	ŠODICE 9. FEBRUARJA	ŽENSKO IME	ANTON PETJE	ŽENSKO IME	ŽENSKO IME	ČASOVNA ENOTA	OŠEDKAR OLKA	MOŠKO IME	ŠPANIJA	KRATAK MIŠEL				
ŠODICE 9. FEBRUARJA	A	G	A	T	A	NO PADA DOL, SI ŽAGRES	M	O	K	E	R			
ZAJČETEL POSTREGA CASA	P	E	P	E	L	N	I	C	A		E			
OSEBNI ZAIIMEK	O	N	ZAKLJUČEK MOJSTEVNI PREGOSILNI ENERGIJE	A	M	E	N		NEVARNA BOLEZEN VEČI VOZNI TOR	R	A	K		
ABRAHAMOV BRAT	L	O	T			HITER, NA TEROKEM SUKUR BOŽIDAR	A	Ž	U	R	E	N		
ZASOČLA ZAVTEK	O	V	O	J		IMETNOSTNA DELNOSTI ŠPORTNIŠKA OSOBNOST	A	T	E	L	J	E		
NEZNANO KAM	N	E	K	A	M		ANTON KOVAČ, LUTERAN	A	K		A	V		
IVANKA PAJČIČ	I	F	NA PIR-MONIKERU DOBEDELI JO VOŠČINO	K	A	L	A	B				A		
RAZKOJ VALDO JANI	J	A	M	A	R	J	I		RELA MED NOSTI / NOSTI PREDSTOJNIŠKA SAMOČE	I	N	N		
AUGSBURG	A	PICA BIEZ V RESTO NA SL. OBLAJI	I	C	A		GLASOVNIŠKO POGOSIŠKA SESTAVA, GREDITEV	P	O	S	E	G		
NEZNANEC	A	100 KV. METROV NORVEŠKA	TUKAJ ZGODIŠČA ZIVAL	T	U		HITRO JE ODNESEL CELE	P	E	T	E			
NEZNANEC	N		SLOV. PODSTAVNO JADRANSKI OTOK	B	O	S	C	A	R	O	L			
NEZNANEC	K	GLASOVNA SKUPINA VULKANOGA ŠNOV		V	I	N	T	E	T		P	I		
NESTROJ, KOPALNIK	L		18. ČRKA ABECEDE ŽENSKO IME	R			MIŠTA OVTRELE DANKO	I	R	I	S			
ZUPPEJA JADRANSKA ŽIPANKA	A		KRAJ BELU BREZU SILVO TROJANA	P	O	D	N	A	R	T				
VATIKAN	V		UČINEK POVLISNE ITALIJA	S	I	J	A	J						
ŽENSKO IME	A			N	I	T	A		VREST SAKATE	R	A	D	I	Č